

กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา ของประเทศญี่ปุ่น (刑事補償法)*

ณภัทร สรวิทย์**

๑. ประวัติของกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาในประเทศญี่ปุ่น

รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๙๔๖ (日本国憲法) มาตรา ๔๐ ได้บัญญัติว่า “บุคคลใดก็ตามได้รับคำพิพากษาว่ามิได้กระทำความผิดภายหลังจากการควบคุมหรือกักขังสามารถเรียกร้องค่าทดแทนจากรัฐได้ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” กล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นฉบับปัจจุบันได้บัญญัติรับรองให้บุคคลซึ่งถูกจับกุมโดยที่ตนเองมิได้เป็นผู้กระทำความผิดย่อมสามารถเรียกให้รัฐจ่ายค่าทดแทนแก่ตนได้^๑ ซึ่งบทบัญญัติที่รับรองเรื่องดังกล่าวไว้โดยตรง เรียกว่า “กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา” (刑事補償法)

แต่ก่อนที่จะมีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๙๔๖ ในสมัยที่รัฐธรรมนูญแห่งจักรวรรดิญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๘๘๙ (大日本帝国憲法) มีผลใช้บังคับคือ ในปี ค.ศ. ๑๙๓๑ ก็มีกฎหมายเกี่ยวกับค่าทดแทนในคดีอาญา เรียกว่า “กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาฉบับเก่า” (旧刑事補償法) ใช้บังคับอยู่ ณ เวลานั้น^๒

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย “โครงการศึกษาแนวทางการชดใช้ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาโดยรัฐอันเกิดจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม : กรณีองค์กรศาลเป็นผู้พิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔” โดย รศ.ณรงค์ ใจหาญ และคณะ สนับสนุนทุนวิจัยโดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.

** น.บ. (เกียรตินิยมอันดับ ๒), น.ม. (กฎหมายอาญา) ธรรมศาสตร์, น.บ.ท., LL.M.(Private Law), LL.D. Chuo University ประเทศญี่ปุ่น, อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

๑. 五藤恵梨子「旧刑事補償法制定史」『法研会論集』愛知学院大学大学院法研会, 2003 年, 209 頁., Eriko GOTO, “ประวัติการร่างกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาฉบับเก่า,” วารสาร Hokenkaironshu เล่ม ๑๘ ตอน ๑-๒, หน้า ๒๐๙ (๒๐๐๓).

๒. <http://ja.wikipedia.org/wiki/旧刑事補償法>.

โดยในยุคดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งจักรวรรดิญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๘๘๙ มิได้มีบทบัญญัติในทำนองเดียวกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๙๔๖ มาตรา ๔๐ ดังนั้นกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาฉบับเก่าจึงมิใช่กฎหมายที่ออกตามความในรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด^๓ และหากพิจารณาถึงความเป็นมาในอดีตก่อนที่ประเทศญี่ปุ่นจะมีการบัญญัติกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาฉบับเก่า จะพบว่ามันักวิชาการจำนวนหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นถึงความจำเป็นในการมีระบบค่าทดแทนในคดีอาญาและเรียกร้องให้รัฐดำเนินการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวออกมาใช้บังคับ^๔ เนื่องจากหากพิจารณาถึงประเทศต่าง ๆ ในยุโรปมีประเทศจำนวนไม่น้อยที่มีระบบค่าทดแทนในคดีอาญาในประเทศของตน^๕ อย่างไรก็ดีในช่วงเริ่มแรก บุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการดำเนินคดีอาญาโดยส่วนใหญ่ปฏิเสธแนวคิดในการบัญญัติกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาขึ้น เนื่องจากยังไม่เห็นถึงความจำเป็นของการมีบทบัญญัติดังกล่าว^๖ ทั้งนี้เพราะหากพิจารณาถึงแนวคิดในการให้มีการสร้างระบบค่าทดแทนในคดีอาญาขึ้นเปรียบเทียบกับยุคสมัย ณ เวลานั้นของประเทศญี่ปุ่นแล้ว แนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างจะมีความก้าวหน้าอย่างมาก ส่งผลให้นักวิชาการอื่นๆ จึงยังไม่เห็นถึงความสำคัญต่อประเด็นปัญหาดังกล่าว^๗

อย่างไรก็ดีการที่ในการดำเนินคดีอาญานั้น ทนายความจะเป็นบุคคลที่อยู่ฝ่ายเดียวกับผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ สมาทนายความของประเทศญี่ปุ่นก็ได้เรียกร้องว่าประเทศญี่ปุ่นมีความจำเป็นที่จะต้องการสร้างระบบค่าทดแทนในคดีอาญาขึ้น^๘ สำหรับจุดเริ่มต้นของการเรียกร้องให้มีการสร้างระบบค่าทดแทนในคดีอาญาอย่างจริงจังเกิดขึ้นในปลายสมัยไทโชในสมัยของรัฐบาลของนาย Takaaki Kato (加藤高明)^๙ เนื่องจากนาย Sennosuke Yokota (横田千之助)

๓. 五藤恵梨子・前掲(註3) 209頁., Eriko GOTO, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๓, หน้า ๒๐๙.

๔. 五藤恵梨子・前掲(註3) 205頁., Eriko GOTO, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๓, หน้า ๒๐๕.

๕. 岡田朝太郎「冤罪者に対する国家賠償法」『大日本監獄協会雑誌』131号, 1899年, 7頁., Asatarou OKADA, “กฎหมายความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่กับผู้บริสุทธิ์ที่ถูกดำเนินคดี,” วารสาร Dainihon Kangoku Kyoukai เล่ม ๑๓๑, หน้า ๗ (๑๘๙๙).

๖. 五藤恵梨子・前掲(註3) 197頁., Eriko GOTO, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๓, หน้า ๑๙๗.

๗. 五藤恵梨子・前掲(註3) 186頁., เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๘๖.

๘. 五藤恵梨子・前掲(註3) 191頁., เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๙๑.

๙. 五藤恵梨子・前掲(註3) 189頁., เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๘๙.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมซึ่งเคยประกอบอาชีพทนายความได้ให้ความสนใจกับระบบค่าทดแทนในคดีอาญาสำหรับผู้บริสุทธิ์ที่ถูกดำเนินคดีอาญาเป็นอย่างมาก^{๙๐} แต่อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ ก่อนที่จะมีการนำระบบค่าทดแทนในคดีอาญามาใช้บังคับ นาย Sennosuke Yokota ได้ถึงแก่ความตายและมีการแต่งตั้งให้นาย Yoshimichi Hara (原嘉道) เข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สืบต่อจากนาย Sennosuke Yokota โดยยังคงมีการดำเนินแนวนโยบายในการผลักดันระบบค่าทดแทนในคดีอาญาอย่างต่อเนื่อง^{๙๑} ในที่สุดในปี ค.ศ. ๑๙๓๑ กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาได้ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา นอกจากนี้ในช่วงเวลาเดียวกัน กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับเก่า ค.ศ. ๑๙๓๑ ก็ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเช่นเดียวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าในยุคไทโชเป็นยุคแห่งสิทธิมนุษยชนของประเทศญี่ปุ่น (大正デモクラシー)^{๙๒}

ต่อมามีการบัญญัติกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาขึ้นใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ซึ่งกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญานับนี้เป็นฉบับที่ยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน โดยประเด็นหลักที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมจากกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญานับเดิม คือ การผ่อนคลายความเข้มงวดของเงื่อนไขในการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญา^{๑๓}

๒. กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา (ฉบับปัจจุบัน)

๒.๑. เงื่อนไขในการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญา

บุคคลที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา
นั้นมี ๒ ประเภทหลักกล่าวคือ ๑) บุคคลซึ่งถูกควบคุมตัวหรือกักขังก่อนศาล
มีคำวินิจฉัยคดี^{๔๔} และภายหลังบุคคลดังกล่าวได้รับคำวินิจฉัยตามกระบวนการพิจารณา
ปกติ (通常手続) หรือในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ (再審) หรือการยื่นฎีกาใน
กรณีพิเศษ (非常上告) ว่ามิได้กระทำความผิด (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา

๑๐. 五藤恵梨子・前掲（註3）189頁。 , เฟิงอั่ง, หน้าเดียวกัน.

๑๑. 五藤恵梨子・前掲（註3）189頁。 , เฟิงอ้าง, หน้าเดียวกัน.

๑๒. 五藤恵梨子・前掲（註3）184頁。 , เฟิงอ้าง, หน้า ๑๘๔.

๑๓. <http://law.e-gov.go.jp/htmldata/S25/S25HO001.html>.

๑๔. คือ การควบคุมตัวหรือกักขังในระหว่างที่มีการดำเนินคดีอาญา โดยเริ่มนับระยะเวลาดังกล่าวตั้งแต่เริ่มมีการจับกุม.

มาตรา ๑ วรรค ๑ และ ๒) บุคคลซึ่งถูกบังคับโทษในทางอาญาแล้ว และภายหลังบุคคลดังกล่าวได้รับคำวินิจฉัยตามอุทธรณ์ซึ่งยื่นเมื่อพ้นกำหนดยื่นอุทธรณ์ (上訴権回復) หรือในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ หรือการยื่นฎีกาในกรณีพิเศษว่ามีได้กระทำความผิด (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๒)

หากพิจารณาแล้วเห็นได้ว่าบุคคลที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนในกรณี ๑) ได้แก่ บุคคลซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาที่ศาลมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด ตั้งแต่แรก ส่วนในกรณี ๒) ได้แก่ บุคคลซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาที่ในตอนแรกศาลมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด แต่ต่อมาภายหลังศาลได้มีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนคำวินิจฉัยเดิมและมีคำวินิจฉัยใหม่ว่าบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิด

ในกรณี ๑) และ ๒) ข้างต้นนั้น ตามบทบัญญัติในกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๑ และวรรค ๒ ได้กล่าวไว้เพียง ๒ กรณี คือ กรณีที่บุคคลใดๆ ถูกควบคุมตัวก่อนศาลมีคำวินิจฉัยคดี (未決抑留) หรือถูกกักขังก่อนศาลมีคำวินิจฉัยคดี (未決拘禁) หรือกรณีที่บุคคลใดๆ ถูกบังคับโทษในทางอาญาแล้วเท่านั้น แต่มิได้บัญญัติถึงกรณีที่มีการควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในชั้นภายหลังจากที่ศาลมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดแล้ว แต่ก่อนที่จะมีการบังคับโทษในทางอาญา หรือกรณีที่มีการนำตัวจำเลยเข้ารับการรักษายาบาลในระหว่างที่มีการบังคับโทษในทางอาญา ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้ตามบทบัญญัติในกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๓ ได้บัญญัติถึงกรณีที่บุคคลซึ่งถูกกักขังตามหมายเรียกของพนักงานอัยการเพื่อการบังคับโทษในทางอาญา หรือบุคคลซึ่งถูกระงับการบังคับโทษในทางอาญา และถูกควบคุมตัวไว้ เช่น เพื่อเข้ารับการรักษายาบาลเนื่องจากวิกลจริต หรือบุคคลซึ่งถูกควบคุมตัว ณ สถานที่ตามกฎหมายฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (更生保護法) และต่อมาภายหลังมีคำวินิจฉัยว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาบัญญัติให้ถือว่าเป็นการบังคับโทษในทางอาญา หรือกักขังตามกรณี ๒) ด้วย (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๓)

นอกจากนี้ยังมีกรณีอื่นๆ ซึ่งกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาบัญญัติให้ถือว่าเป็นการควบคุมตัวหรือกักขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๖) หรือให้ถือว่าเป็นการบังคับโทษโดยประเทศญี่ปุ่น

(กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘) และกรณีที่แม้ศาลจะมีคำวินิจฉัยว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด แต่จำเลยสามารถร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาได้ซึ่งในส่วนสุดท้ายนี้ถือได้ว่าเป็นข้อยกเว้นจากหลักที่ว่าจะต้องมีคำวินิจฉัยของศาลว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๕) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) ในกรณีที่มีการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีบุคคลใด ๆ ซึ่งมีได้เป็นผู้กระทำความผิด

ในกรณีที่มิบุคคลใด ๆ ถูกควบคุมตัวก่อนศาลมีคำวินิจฉัยคดี (未決抑留) หรือถูกกักขังก่อนศาลมีคำวินิจฉัยคดี (未決拘禁) และต่อมาภายหลังศาลได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดว่าบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิดบุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญา (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๑)

สำหรับ “การควบคุมตัว” (抑留) หมายถึง การควบคุมตัวเป็นการชั่วคราวภายหลังจากการที่มีการจับกุมหรือมีหมายเรียกผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ส่วน “การกักขัง” (拘禁) หมายถึง การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดเป็นการต่อเนื่องเพื่อวัตถุประสงค์ในการบังคับโทษในทางอาญา^{๑๕} ซึ่งการแบ่งแยกการควบคุมตัวและการกักขังนี้เป็นการอธิบายในทางตำราเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจขั้นตอนของการดำเนินการเท่านั้น แต่มิได้มีความหมายในทางปฏิบัติแต่อย่างใด^{๑๖} เพราะในทางปฏิบัตินั้นไม่มีการแบ่งแยกการใช้คำทั้ง ๒ อย่างชัดเจน^{๑๗}

การควบคุมตัวหรือการกักขังนับตั้งแต่ที่มีการจับกุมผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดจนถึงเวลาที่คำวินิจฉัยของศาลในคดีดังกล่าวถึงที่สุดนั้น เรียกว่า การควบคุมก่อนศาลมีคำวินิจฉัยคดี (未決の勾留)^{๑๘} สำหรับประเด็นสำคัญในเรื่องนี้อยู่ตรงที่ว่าในกรณีของการกักขังก่อนศาลมีคำวินิจฉัยคดีซึ่งเป็นการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนับตั้งแต่ถูกจับกุมจนถึงเวลาที่ศาลมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดเท่านั้น

๑๕. <http://oshiete.goo.ne.jp/qa/2108036.html>.

๑๖. <http://oshiete.goo.ne.jp/qa/2108036.html>.

๑๗. <http://www.cc.kyoto-su.ac.jp/~kazyoshi/constitution/kaisetsu/yokuryu.html>.

๑๘. <http://ja.wikipedia.org/wiki/未決勾留>.

ไม่รวมถึงระยะเวลาที่มีการควบคุมตัวภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดแล้ว ซึ่งการควบคุมตัวภายหลังที่ศาลมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดแต่ก่อนที่จะมีการนำตัวผู้กระทำความผิดไปควบคุมตัวในเรือนจำนั้นจะเป็นกรณีตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๓ ส่วนกรณีการควบคุมภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดและได้นำตัวผู้กระทำความผิดไปควบคุมตัวในเรือนจำแล้วจะเป็นกรณีตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๒ ซึ่งจะกล่าวต่อไป

(๒) ในกรณีการบังคับโทษในทางอาญากับบุคคลใด ๆ ซึ่งมีได้เป็นผู้กระทำความผิด

ในกรณีที่บุคคลใด ๆ ถูกบังคับโทษในทางอาญาและต่อมาภายหลังศาลได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดว่า บุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิด บุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญา (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๒)

ในเรื่องเกี่ยวกับโทษในทางอาญาตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบันนั้น แบ่งโทษออกเป็น ๗ ประเภท (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙) คือ โทษประหารชีวิต (死刑) (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑), โทษจำคุกและให้ทำงานหนัก (懲役) (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๒), โทษจำคุก (禁固) (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓), โทษปรับตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ เยนขึ้นไป (罰金) (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕), โทษกักขัง (拘留) (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗), โทษปรับตั้งแต่ ๑,๐๐๐ เยน แต่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ เยน (科料) (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘) และโทษริบทรัพย์สิน (没收) (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙) โดยบุคคลซึ่งถูกบังคับโทษในทางอาญาอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กล่าวมาข้างต้นย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาภายใต้เงื่อนไขของบทบัญญัติของกฎหมาย

ในกรณีของการบังคับโทษในทางอาญาในกรณีโทษประหารชีวิตหากจำเลยดังกล่าวถูกบังคับโทษในทางอาญา กล่าวคือ ได้ถูกประหารชีวิตไปแล้ว กระบวนการในการดำเนินการเกี่ยวกับการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญา ตลอดจนการจ่ายค่าทดแทนในคดีอาญานั้นย่อมไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการปกติได้ ซึ่งในเรื่องดังกล่าวกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาได้มีการบัญญัติบทบัญญัติไว้เป็น

พิเศษแตกต่างจากการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาในกรณีที่จำเลยยังคงมีชีวิตอยู่ ซึ่งจะกล่าวต่อไปภายหลัง

สำหรับประเด็นสำคัญในเรื่องนี้อยู่ตรงที่ว่า เนื่องจากตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๒ ใช้คำว่า “บุคคลใดๆ ซึ่งถูกบังคับโทษในทางอาญา” ดังนั้นในกรณีที่จำเลยถูกควบคุมตัวเพื่อเข้ารับการรักษายาบาล เช่น ในสถานพยาบาล เป็นต้น จะไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๒ นี้ แต่อย่างไรก็ดีกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาได้บัญญัติหลักเกณฑ์สำหรับเรื่องดังกล่าวไว้โดยเฉพาะในกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๓

(๓) ในกรณีการควบคุมตัวที่ใช้การบังคับโทษในทางอาญากับบุคคลใดๆ ซึ่งมีได้เป็นผู้กระทำความผิด

ในกรณีที่มีการควบคุม (拘束) ตัวบุคคลตามหมายเรียกของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก่อนมีการบังคับโทษในทางอาญาเพื่อการบังคับโทษในทางอาญา หรือบุคคลซึ่งถูกระงับการบังคับโทษในทางอาญาและถูกควบคุมตัวไว้ เช่น เพื่อเข้ารับการรักษายาบาล เนื่องจากวิกลจริต หรือบุคคลซึ่งถูกควบคุมตัว ณ สถานที่ตามกฎหมายฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั้นตามที่ได้อ้างมาแล้วข้างต้นบุคคลซึ่งถูกควบคุมตัวในกรณีดังกล่าวนี้มีใช้บุคคลซึ่งถูกบังคับโทษในทางอาญาจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติของกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๒ ดังนั้นเพื่อให้จำเลยซึ่งมีได้เป็นผู้กระทำความผิดซึ่งถูกควบคุมตัวดังกล่าวมีโอกาสได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาด้วยกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๓ จึงบัญญัติว่า ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลซึ่งถูกบังคับโทษในทางอาญาด้วย ทั้งนี้เพราะการถูกควบคุมตัวในสถานที่ควบคุมในกรณีต่างๆ ข้างต้นนั้นจำเลยซึ่งมีได้เป็นผู้กระทำความผิดก็ถูกควบคุมตัวไว้ไม่แตกต่างไปจากการควบคุมตัวในเรือนจำ ซึ่งในกรณีการควบคุมตัวบุคคลตามหมายเรียกของเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อนมีการบังคับโทษในทางอาญาเพื่อการบังคับโทษในทางอาญานั้นเป็นไปตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๘๔ ถึงมาตรา ๔๘๖ ส่วนกรณีบุคคลซึ่งถูกระงับการบังคับโทษในทางอาญาและถูกควบคุมตัวไว้เพื่อเข้ารับการรักษายาบาลนั้นเป็นไปตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๘๑ และกรณีการควบคุมตัว ณ สถานที่ตามกฎหมาย
ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั้นเป็นไปตามบทบัญญัติในกฎหมายฟื้นฟูผู้กระทำความผิด
มาตรา ๖๓ วรรค ๒ และวรรค ๓

กรณีแรก การควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๔๘๔

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยให้ลงโทษประหารชีวิต, จำคุกและทำงานหนัก,
จำคุกหรือกักขังแก่จำเลยในคดีอาญา หากปรากฏว่าจำเลยในคดีดังกล่าวมิได้ถูกกักขัง
(拘禁) ตัวไว้แล้ว ให้พนักงานอัยการออกหมายเรียกตัวจำเลยเพื่อการบังคับโทษ
ในทางอาญา ในกรณีที่จำเลยในคดีดังกล่าวได้ทำการหลบหนีไปแล้วหรือเกรงว่าจะ
ทำการหลบหนีให้พนักงานอัยการออกหมายจำคุกหรือมีคำสั่งไปยังพนักงานสอบสวน
ให้ออกหมายจำคุกได้ทันที ในกรณีดังกล่าวนี้หากได้ตัวจำเลยมาแล้วย่อมสามารถ
ดำเนินการควบคุมตัวจำเลยดังกล่าวได้ (กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา
๔๘๕) นอกจากนี้ในกรณีที่จำเลยในคดีดังกล่าวไม่มีที่อยู่ที่ชัดเจนพนักงานอัยการ
สามารถร้องขอให้อัยการสูงสุดออกหมายจำคุกได้ (กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๔๘๖) เมื่อมีการออกหมายจำคุกแล้ว ในกรณีที่มีการควบคุมตัวจำเลยโดย
เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อการดำเนินการบังคับโทษในทางอาญากับจำเลย เช่น กรณีการ
นำตัวจำเลยไปยังเรือนจำซึ่งอยู่ห่างไกลต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางนาน ตลอดจน
อาจจะต้องมีการควบคุมตัว ณ สถานที่ตำรวจในระหว่างเดินทาง เป็นต้น ซึ่งตามบทบัญญัติ
ในกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๓ ให้ถือว่าช่วงระยะเวลาการควบคุม
โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจดังกล่าวเป็นการบังคับโทษในทางอาญาด้วย ดังนั้นจำเลยในคดี
อาญาย่อมมีสิทธิร้องขอค่าทดแทนสำหรับช่วงระยะเวลาในการควบคุมตัวดังกล่าวได้

กรณีที่สอง การควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๔๘๑

ในกรณีที่มีการระงับการบังคับโทษในทางอาญาที่เป็นการจำคุกและให้
ทำงานหนักหรือการจำคุก เนื่องจากจำเลยเป็นคนวิกลจริต ให้พนักงานอัยการส่งมอบ
ตัวบุคคลดังกล่าวให้แก่บุคคลซึ่งมีหน้าที่ในการปกครองดูแล (監護義務者)
หรือผู้บริหารขององค์กรปกครองตนเองส่วนท้องถิ่น (地方公共団体の長)

และให้นำตัวบุคคลวิกลจริตนั้นไปควบคุม ณ สถานพยาบาลหรือสถานที่อื่นที่เหมาะสมอื่นๆ ซึ่งตามบทบัญญัติในกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ วรรค ๓ ให้ถือว่าช่วงระยะเวลาการควบคุม ณ สถานพยาบาลหรือสถานที่อื่นที่เหมาะสมอื่นๆ ดังกล่าวเป็นการบังคับโทษในทางอาญาด้วย ดังนั้นจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิร้องขอค่าทดแทนสำหรับช่วงระยะเวลาในการควบคุมตัวดังกล่าวได้

กรณีที่สาม การควบคุมตัวตามกฎหมายฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรา ๖๓ วรรค ๒

ตามกฎหมายฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรา ๖๓ วรรค ๒ ในกรณีที่ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ (保護観察所所長) ได้รับหมายจับ (引致状) จากศาล ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดซึ่งจะต้องถูกคุมประพฤติ (保護観察対象者) นั้นไปยังสถานฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (更生保護施設) ได้

ในเรื่องดังกล่าวนี้ “การคุมประพฤติ” (保護観察) คือ ระบบในการควบคุมจำเลยในคดีอาญาซึ่งได้รับคำวินิจฉัยให้รอการลงโทษ (執行猶予) โดยมีการคุมประพฤติ, จำเลยในคดีอาญาซึ่งได้รับการพักการลงโทษ (仮釈放) โดยมีการคุมประพฤติ หรือหญิงคำประเวณีซึ่งได้รับการปล่อยจากสถานดูแลและฟื้นฟูหญิงคำประเวณี (婦人補導院) โดยมีการคุมประพฤติ โดยพนักงานคุมประพฤติ (保護観察官) โดยระยะเวลาในการควบคุมในสถานฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนับแต่มีการนำตัวบุคคลดังกล่าวไปตามหมายจับของศาลจนถึงเวลาที่ครบกำหนดระยะเวลาการลงโทษ, ครบกำหนดระยะเวลาพักการลงโทษหรือครบกำหนดระยะเวลาการควบคุมในสถานดูแลและฟื้นฟูหญิงคำประเวณี ให้ถือว่าช่วงดังกล่าวเป็นการบังคับโทษในทางอาญาด้วย ดังนั้นจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิร้องขอค่าทดแทนสำหรับช่วงระยะเวลาในการควบคุมตัวดังกล่าวได้

(๔) ในกรณีที่มีการร้องขอให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดที่หลบหนี

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นหลบหนีไปต่างประเทศและถูกจับกุมในต่างประเทศ การถูกควบคุมตัวไว้ในระหว่างส่งตัวกลับประเทศญี่ปุ่นนั้น ในการพิจารณาคำนวณค่าทดแทนในคดีอาญาของศาลให้นับรวมระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัวใน

ต่างประเทศดังกล่าวด้วย เพราะการควบคุมตัวหรือการกักขังในต่างประเทศดังกล่าว นั้นให้ถือว่าเป็นการควบคุมตัวและกักขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๖) ซึ่งสามารถร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาได้

นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดถูกจับกุมและกำลังรับโทษในประเทศญี่ปุ่น ถูกส่งตัวไปยังต่างประเทศเพื่อการบังคับโทษในทางอาญาตามกฎหมายว่าด้วยการโอนตัวนักโทษระหว่างประเทศ (国際受刑者移送法) และภายหลังศาลในต่างประเทศมีคำวินิจฉัยว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด การกักขังเพื่อการดำเนินการบังคับโทษของต่างประเทศนั้น ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการบังคับโทษโดยประเทศญี่ปุ่น (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๗) ซึ่งสามารถร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาได้

(๕) ในกรณีที่มีการส่งตัวนักโทษเพื่อไปเป็นพยานในต่างประเทศ

ในกรณีที่มีการส่งตัวนักโทษซึ่งรับโทษในประเทศญี่ปุ่นเพื่อไปเป็นพยานในต่างประเทศตามกฎหมายเกี่ยวกับความช่วยเหลือระหว่างประเทศในการดำเนินการสอบสวน(国際捜査共助等に関する法律) การควบคุมตัว(身体の拘束) ในระหว่างการส่งตัวนักโทษซึ่งรับโทษในประเทศญี่ปุ่นเพื่อไปเป็นพยานในต่างประเทศนั้น ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการบังคับโทษโดยประเทศญี่ปุ่น (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๘) ซึ่งสามารถร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาได้

(๖) ข้อยกเว้นในกรณีที่ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือยกฟ้องโดยที่ยังมิได้มีการวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำความผิดหรือไม่

ตามบทบัญญัติในกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ แม้จะกำหนดเงื่อนไขในการจ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาว่า “ได้รับคำวินิจฉัยว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด” ก็ตาม แต่ในกรณีที่มีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือยกฟ้องคดีของโจทก์ เช่น เนื่องจากสิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องระงับ (免訴) (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๓๗) หรือยกฟ้อง (公訴棄却) (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๓๘) และปรากฏเหตุผลเพียงพอที่จะเชื่อได้ว่าหากมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปจำเลยซึ่งถูกฟ้องเป็นคดีต่อศาลจะได้รับคำวินิจฉัยว่า

มิได้เป็นผู้กระทำความผิดแล้ว จำเลยดังกล่าวสามารถร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาได้ (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๕ วรรค ๑)

๒.๒ ผู้มีสิทธิร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญา

บุคคลซึ่งมีสิทธิร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาได้แก่ บุคคลซึ่งถูกระบุไว้ในกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ และมาตรา ๒๕ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นและทนายของบุคคลดังกล่าว (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒ วรรค ๑)

ในกรณีการเรียกค่าทดแทนโดยทนายทนั้น ทนายทมีหน้าที่นำเอกสารมาแสดงเพื่อพิสูจน์ในเบื้องต้นถึงความเกี่ยวข้องกับจำเลยดังกล่าว (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๘) ในกรณีที่ทนายทที่อยู่ในลำดับเดียวกันของจำเลยมีจำนวนหลายคน การที่ทนายทคนหนึ่งคนใดร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาทั้งหมดให้ถือว่าเป็นการร้องขอค่าทดแทนแทนทนายททุกคน (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๐ วรรค ๑) ทนายทที่มีได้เข้าร่วมในการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาในตอนแรกสามารถขอเข้าร่วมในกระบวนการเรียกร้องค่าทดแทนในคดีอาญาที่ทนายทคนอื่นได้ร้องขอไว้แล้วได้ (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๐ วรรค ๒) นอกจากนี้หากภายหลังการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาปรากฏแก่ศาลโดยชัดแจ้งว่ามีทนายทอื่นที่อยู่ในลำดับเดียวกันอยู่อีก ให้ศาลแจ้งถึงเรื่องเกี่ยวกับการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาแก่ทนายทดังกล่าวโดยทันที (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๑) หากทนายทผู้ร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาประสงค์จะขอถอนคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญา ทนายทดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจากทนายทอื่นที่อยู่ในลำดับเดียวกันทุกคน (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๒) ดังนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญานั้นสามารถกระทำได้เพียงครั้งเดียว เมื่อมีการร้องขอแล้ว หากต่อมาภายหลังมีการถอนคำร้องขอดังกล่าวแล้วย่อมไม่สามารถร้องขอได้อีก (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๓)

เมื่อศาลได้รับคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาแล้ว ให้ศาลเรียกพนักงานอัยการและผู้ร้องขอมาเพื่อฟังความคิดเห็นและทำคำวินิจฉัยเกี่ยวกับค่าทดแทนในคดีอาญาที่มีการร้องขอมานั้น (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๔)

หากเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอในตอนแรกเป็นตัวจำเลยเองและต่อมาบุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตายก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องค่าทดแทนในคดีอาญาที่ร้องขอมา นั้น ให้งดการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการขอค่าทดแทนในคดีอาญาไว้ ส่วนกรณีที่ผู้ร้องขอในตอนแรก คือ ทายาทของจำเลยและภายหลังทายาทดังกล่าวถึงแก่ความตายหรือสูญเสียสิทธิในการรับมรดกก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องค่าทดแทนในคดีอาญาที่ร้องขอมา นั้น ให้งดการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการขอค่าทดแทนในคดีอาญาไว้เช่นกัน ในกรณีดังกล่าวนี้ ทายาทของจำเลยที่ถึงแก่ความตาย ทายาทของทายาทของจำเลยที่ถึงแก่ความตายหรือทายาทอื่นที่อยู่ในลำดับเดียวกันแล้วแต่กรณีสามารถร้องขอเข้ารับช่วงการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญานั้นได้ภายในกำหนดระยะเวลา ๒ เดือน (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๘ วรรค ๑) หากไม่มีบุคคลใดร้องขอรับช่วงเข้ามาภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญานั้น (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๘ วรรค ๓) ในกรณีที่ศาลทราบว่าบุคคลใดเป็นทายาทที่มีสิทธิเข้ารับช่วงการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการขอค่าทดแทนในคดีอาญานั้น ให้ศาลแจ้งการงดการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการขอค่าทดแทนในคดีอาญาและแจ้งกำหนดระยะเวลาที่สามารถเข้ารับช่วงการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการขอค่าทดแทนในคดีอาญานั้นให้บุคคลดังกล่าวทราบด้วย (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๘ วรรค ๒)

ในการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นการร้องขอโดยตัวจำเลยเองหรือทายาทของบุคคลดังกล่าวย่อมสามารถตั้งผู้แทน (代理人) เช่น ทนายความเข้าดำเนินการแทนได้ (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๙) ในการยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญานั้น บุคคลซึ่งยื่นคำร้องขอไม่สามารถโอนสิทธิในการร้องขอดังกล่าว ตลอดจนโอนสิทธิในการได้รับชำระค่าทดแทนให้แก่บุคคลอื่นได้ นอกจากนี้สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนดังกล่าวไม่สามารถถูกยึดหรืออายัดได้ (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๒)

๒.๓ การคำนวณจำนวนค่าทดแทนในคดีอาญา

จำนวนค่าทดแทนในคดีอาญาที่จะมีการจ่ายให้แก่จำเลยหรือทายาทของบุคคลดังกล่าว นั้น ถูกกำหนดโดยบทบัญญัติของกฎหมายโดยจำเลยซึ่งถูกควบคุมเนื่องมาจากการควบคุมในระหว่างพิจารณา (未決の拘留) การกักขังในระหว่างพิจารณา (未決の拘禁) การบังคับโทษจำคุกและให้ทำงานหนัก (懲役の執行)

การบังคับโทษจำคุก (禁固の執行) การบังคับโทษกักขัง (拘留の執行) หากภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยว่าบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิด บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาในอัตราไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ เยน และไม่เกินกว่า ๑๒,๕๐๐ เยน ต่อระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัว ๑ วัน (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๔ วรรค ๑)

ในกรณีที่เป็นการบังคับโทษประหารชีวิต (死刑の執行) และได้ดำเนินการบังคับโทษดังกล่าวไปแล้วนั้น หากภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยว่า บุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิดให้ศาลกำหนดค่าทดแทนในคดีอาญาตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่า ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ เยน นอกจากนี้ทายาทของจำเลยซึ่งถูกบังคับโทษประหารชีวิตนั้น สามารถพิสูจน์ถึงความเสียหายในทางทรัพย์สินอื่นใดที่เกิดขึ้นจากการบังคับโทษประหารชีวิตนั้นและเรียกค่าทดแทนสำหรับส่วนดังกล่าวได้อีกด้วย (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๔ วรรค ๓)

ในกรณีที่จำเลยถูกบังคับโทษปรับ (ทั้งกรณี 罰金 และ 科料) หากภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยว่าบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิด ให้คืนเงินค่าปรับดังกล่าวพร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี นับแต่วันถัดจากวันที่มีการชำระค่าปรับจนถึงวันที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยในเรื่องค่าทดแทนในคดีอาญา (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๔ วรรค ๕) ในกรณีที่จำเลยถูกกักขังและให้ทำงานแทนค่าปรับ (労役場留置) เนื่องจากไม่สามารถชำระค่าปรับได้ หากภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยว่าบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิด บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาในอัตราไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ เยน และไม่เกินกว่า ๑๒,๕๐๐ เยน ต่อระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัว ๑ วัน (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๔ วรรค ๕)

ในกรณีที่จำเลยถูกบังคับโทษริบทรัพย์สิน (没収) หากภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยว่าบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิด ให้คืนทรัพย์สินที่ถูกริบหากทรัพย์สินดังกล่าวถูกจำหน่ายไปแล้วให้คืนเงินเท่ากับมูลค่าตามราคาท้องตลาดของทรัพย์สินนั้นๆ (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๔ วรรค ๖) นอกจากนี้หากมีการชำระเงินแทนทรัพย์สินซึ่งควรจะถูกริบ หากภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยว่าบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้กระทำความผิดให้คืนเงินเพิ่มดังกล่าวพร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี นับแต่วันถัดจากวันที่มีการชำระเงินเพิ่มจนถึงวันที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยในเรื่องค่าทดแทนในคดีอาญา (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๔ วรรค ๖)

ในการพิจารณากำหนดจำนวนค่าทดแทนในคดีอาญาแก่จำเลยซึ่งถูกควบคุมตัวนั้นตามบทบัญญัติของกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๔ วรรค ๑ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของศาล โดยพิจารณากำหนดจากประเภทของการควบคุมตัว ระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัว ความเสียหายในทางทรัพย์สินและผลประโยชน์อื่นใดที่ควรจะได้รับ ความเสื่อมเสียทางร่างกายและความเจ็บปวดทางจิตใจ การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการหรือศาลนั้นว่าเกิดขึ้นด้วยความประมาทหรือเจตนา เป็นต้น ตลอดจนพฤติการณ์อื่นๆ ทั้งปวง (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๔ วรรค ๒) ซึ่งกรอบค่าทดแทนในคดีอาญาที่ศาลมีการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณากำหนดนั้นจะมีการแก้ไขให้เป็นไปตามความเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ โดยจะมีการนำตัวเลขอัตราค่าแรงค่าจ้างโดยเฉลี่ยและอัตราค่าครองชีพโดยเฉลี่ยในแต่ละช่วงเวลามาใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบในการพิจารณากำหนดกรอบดังกล่าว ตัวอย่างในอดีต เช่น ค.ศ. ๑๙๖๔ ค่าทดแทนในคดีอาญามีอัตราไม่น้อยกว่า ๔๐๐ เยน และไม่เกินกว่า ๑,๐๐๐ เยน ต่อระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัว ๑ วัน, ค.ศ. ๑๙๗๐ ค่าทดแทนในคดีอาญามีอัตราไม่น้อยกว่า ๖๐๐ เยน และไม่เกินกว่า ๑,๓๐๐ เยน ต่อระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัว ๑ วัน, ค.ศ. ๑๙๗๓ ค่าทดแทนในคดีอาญามีอัตราไม่น้อยกว่า ๖๐๐ เยน และไม่เกินกว่า ๒,๒๐๐ เยน ต่อระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัว ๑ วัน, ค.ศ. ๑๙๗๕ ค่าทดแทนในคดีอาญามีอัตราไม่น้อยกว่า ๘๐๐ เยน และไม่เกินกว่า ๓,๒๐๐ เยน ต่อระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัว ๑ วัน, ค.ศ. ๑๙๗๘ ค่าทดแทนในคดีอาญามีอัตราไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ เยน และไม่เกินกว่า ๔,๑๐๐ เยน ต่อระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัว ๑ วัน^{๑๙}

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดค่าทดแทนในคดีอาญาของศาลดังกล่าวในส่วนที่กฎหมายบัญญัติว่าให้พิจารณาจาก “พฤติการณ์อื่นๆ ทั้งปวง” นั้น มีปัญหาต้องพิจารณาว่าถ้อยคำดังกล่าวมีขอบเขตของความหมายเพียงใด ในทางปฏิบัติคำว่า “พฤติการณ์อื่นๆ ทั้งปวง” นั้น ศาลจะพิจารณาถึงระดับของความน่าสงสัยประกอบด้วย กล่าวคือ มีความเป็นไปได้ในระดับใดที่จำเลยคนดังกล่าวนั้น จะเป็น

๑๙. 横山晃一郎「再審無罪と刑事補償—刑事補償の理念と現実-1-」『法律時報』 53巻5号, 日本評論社, 1981年, 25頁。 , Kouichirou YOKOYAMA, “คำวินิจฉัยว่าไม่เป็นความผิดในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่และค่าทดแทนในคดีอาญา : หลักการและทางปฏิบัติของกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา ๑,” วารสาร Horisu Jiho เล่ม ๕๓ ตอน ๕, หน้า ๒๕ (๑๙๘๑).

ผู้กระทำความผิดจริง^{๒๐} ยิ่งไปกว่านั้นข้อเท็จจริงต่างๆ อาทิ พยานหลักฐานที่พนักงานอัยการรวบรวมมาได้นั้นฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายหรือไม่, จำเลยมีความพยายามในการแก้ข้อกล่าวหาของตนเองมากน้อยเพียงใด, การตั้งข้อกล่าวหาของพนักงานอัยการนั้นเป็นการตั้งฐานความผิดไม่ถูกต้องทำให้จำเลยนั้นไม่มีความผิด แต่หากมีการตั้งข้อกล่าวหาตามฐานความผิดที่ถูกต้องแล้วจะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่จำเลยจะมีความผิดในอีกฐานความผิดหนึ่ง, แม้การกระทำของจำเลยผู้นั้นจะเป็นความผิดตามกฎหมายแต่มีเหตุที่ไม่อาจตำหนิได้ (責任性) ก็เป็นสิ่งที่ศาลใช้พิจารณาในการกำหนดจำนวนค่าทดแทนในคดีอาญาในฐานะที่เป็น “พฤติการณ์อื่นๆ ทั้งปวง” ด้วยเช่นกัน^{๒๑} อย่างไรก็ตามก็มีนักวิชาการได้ให้ความเห็นไว้ว่า พฤติการณ์ดังกล่าวมาข้างต้นที่ศาลนำมาใช้พิจารณาประกอบในการวินิจฉัยกำหนดค่าทดแทนในคดีอาญานี้ ยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนว่าจะนำมาใช้เพิ่มหรือลดในแต่ละกรณีในจำนวนเท่าใด^{๒๒}

ตัวอย่างแนวคำวินิจฉัยของศาลที่มีชื่อเสียงในประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับประเด็นในเรื่องของ “พฤติการณ์อื่นๆ ทั้งปวง” คือ คำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งกรุงโตเกียว วันที่ ๒๖ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๙^{๒๓} ซึ่งมีข้อเท็จจริงดังนี้ ในวันหนึ่ง หญิงสาวรายหนึ่ง ถูกชิงทรัพย์และข่มขืนกระทำชำเราและถูกฆาตกรรม ในเวลาต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจสงสัยว่า X ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุจะเป็นผู้กระทำความผิด แต่เนื่องจากพยานหลักฐานในคดีดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะทำการจับกุม X ได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงอาศัยข้อเท็จจริงอื่น กล่าวคือ การที่ X ไม่ชำระค่าบริการที่บาร์แห่งหนึ่งเป็นเงินประมาณ ๖ พันเยน เพื่อเข้าจับกุม X และภายหลังการจับกุม เจ้าหน้าที่ตำรวจ

๒๐. 五藤恵梨子「刑事補償法にいう『その他一切の事情の考慮』と嫌疑の程度」『法研会論集（20巻1号・2号）』愛知学院大学大学院法研会, 2005年, 132頁., Eriko GOTO, “การพิจารณาคำว่า “พฤติการณ์อื่น ๆ ทั้งปวง” และระดับความน่าสงสัยในกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา,” วารสาร Hokenkai ronshu เล่ม ๒๐ ตอน ๑-๒, หน้า ๑๓๒ (๒๐๐๕).

๒๑. 五藤恵梨子・前掲（註22）132頁., เพิ่งอ้าง, หน้าเดียวกัน.

๒๒. 五藤恵梨子・前掲（註22）132-133頁., เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๓๒-๑๓๓.

๒๓. 五藤恵梨子・前掲（註22）133頁.; 判例時報622号111頁以下.; 東京高裁昭和45年12月26日決定., เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๓๓; วารสาร Hanrei Jiho ฉบับ ๖๒๒, หน้า ๑๑๑ เป็นต้นไปและคำวินิจฉัยศาลสูงแห่งกรุงโตเกียว วันที่ ๒๖ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๙.

ได้ทำการขู่เข็ญให้ X รับสารภาพว่าได้กระทำความผิดในคดีฆาตกรรมข้างต้น หลังจากนั้นพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้อง X ต่อศาลชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียวฯ มีคำวินิจฉัยว่า นอกจากพยานหลักฐาน คือ คำรับสารภาพของ X ซึ่งเป็นพยานหลักฐานได้มาจากการรวบรวมพยานหลักฐานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีพยานหลักฐานอื่นใดที่แสดงว่า X เป็นผู้กระทำความผิด จึงให้ยกฟ้อง X หลังจากนั้น X ได้ยื่นคำร้องเรียกค่าทดแทนในคดีอาญาต่อศาลชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียวฯ มีคำวินิจฉัยให้จ่ายเงินค่าทดแทนในคดีอาญาให้แก่ X ในอัตราวันละ ๑ พันเยน เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๔๒๒ วัน แต่ X ได้ยื่นอุทธรณ์ว่า ก่อนที่ X จะถูกจับกุมนั้น X มีรายได้วันละ ๑ พัน ๘ ร้อยเยน เมื่อการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในคดีนี้เป็นการจับกุมที่มีชอบด้วยกฎหมาย การจ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาให้กับตนเพียงวันละ ๑ พันเยนนั้นจึงเป็นจำนวนที่น้อยเกินไป ศาลชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียวฯ มีคำวินิจฉัยให้ยกคำอุทธรณ์ของ X โดยให้เหตุผลว่า จากพฤติกรรมของ X ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏนั้นทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการเชื่อว่า X เป็นผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ในคำรับสารภาพของ X ยังปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดเท่านั้น จึงจะรู้ข้อเท็จจริงดังกล่าว การที่ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการเชื่อว่า X เป็นผู้กระทำความผิดนั้น จึงเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผล จึงไม่มีการเพิ่มจำนวนค่าทดแทนในคดีอาญาให้แก่ X จากคำวินิจฉัยในคดีนี้ทำให้เห็นได้ว่า เหตุผลของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวเชื่อว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงอย่างสมเหตุสมผลนั้น เป็นสิ่งที่มีผลต่อการกำหนดค่าทดแทนในคดีอาญา

แต่อย่างไรก็ดี มีนักวิชาการท่านหนึ่งได้ให้ความเห็นต่อคำวินิจฉัยในคดีข้างต้นไว้ดังนี้ การที่ศาลชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียวฯ พิจารณาถึงระดับความน่าสงสัยในการเป็นผู้กระทำความผิดของจำเลยจาก “พฤติการณ์อื่นทั้งปวง” แต่การจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจและการฟ้องคดีของพนักงานอัยการนั้น มีเหตุผลที่เพียงพอหรือไม่นั้น เป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับความจงใจหรือประมาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการ ด้วยเหตุนี้ระดับความน่าสงสัยในการเป็นผู้กระทำความผิดของจำเลยจึงมิใช่ “พฤติการณ์อื่นทั้งปวง” ที่ศาลจะหยิบยกขึ้นมาประกอบการพิจารณากำหนดจำนวนค่าทดแทนในคดีอาญาให้กับผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด^{๒๔} คำว่า “พฤติการณ์อื่น

๒๔. 五藤恵梨子・前掲（註22）132頁。 , Eriko GOTO, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๒๒, หน้า ๑๓๒.

ทั้งปวง” นั้นควรจะหมายถึง พฤติการณ์ที่สำคัญต่อการพิจารณาคำนวณความเสียหาย อันเป็นบาปเคราะห์ที่จำเลยต้องได้รับนอกเหนือจากความจงใจหรือประมาทของ เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการ^{๒๕}

๒.๔ ดุลยพินิจของศาลในการไม่จ่ายค่าทดแทนในคดีอาญา

แม้บุคคลซึ่งยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาจะเป็นบุคคลที่มีสิทธิ ได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาภายใต้เงื่อนไขของบทบัญญัติดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจที่จะไม่จ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

ในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดหรือจำเลยได้ให้การรับสารภาพ เป็นเท็จหรือมีการทำพยานหลักฐานเท็จโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสอบสวนของ พนักงานอัยการหรือคำวินิจฉัยของศาลผิดพลาด บุคคลดังกล่าวและทนายทอาจสูญเสีย สิทธิในการได้รับค่าทดแทนในคดีอาญา ทั้งนี้เพราะในกรณีดังกล่าวศาลมีดุลยพินิจ ในการจ่ายค่าทดแทนหรือไม่ก็ได้ (健全な裁量) (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๓ วรรค ๑)

นอกจากนี้ในกรณีที่จำเลยถูกฟ้องว่าได้กระทำความผิดหลายฐานและมี คำวินิจฉัยว่าได้กระทำความผิดเพียงฐานใดฐานหนึ่ง ผู้ต้องสงสัยและทนายทอาจของ ผู้ต้องสงสัยดังกล่าวอาจสูญเสียสิทธิในการได้รับค่าทดแทนในคดีอาญา ทั้งนี้เพราะ ในกรณีดังกล่าวศาลมีดุลยพินิจในการจ่ายค่าทดแทนหรือไม่ก็ได้เช่นกัน (กฎหมาย ค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๓ วรรค ๒)

๒.๕ ความเกี่ยวพันระหว่างค่าทดแทนในคดีอาญากับสิทธิในการ เรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

สิทธิในการเรียกค่าทดแทนในคดีอาญาซึ่งมีการรับรองไว้ตั้งแต่กฎหมาย ค่าทดแทนในคดีอาญานับแก่นั้น ตามแนวคิดของประเทศญี่ปุ่นสิทธิในการเรียก ค่าทดแทนในคดีอาญามีใช้สิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน^{๒๖} กล่าวคือ ระบบ การเรียกค่าทดแทนในคดีอาญานั้นมิใช่ระบบที่รับรองว่าพนักงานอัยการหรือศาลได้มี

๒๕. 五藤恵梨子・前掲（註22）125頁。、 เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๒๕.

๒๖. 五藤恵梨子・前掲（註22）188-189頁。、 เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๘๘-๑๘๙.

การกระทำการละเมิดต่อจำเลย แต่เป็นระบบที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เงินภาษีในการเยียวยาแก่ผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นจำเลยและถูกนำเข้าสู่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในทางอาญา^{๒๗} จากแนวคิดดังกล่าวสิทธิในการเรียกค่าทดแทนในคดีอาญาและสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจึงมีใช้สิ่งที่เชื่อมโยงซ้อนกัน ด้วยเหตุนี้แม้จะได้มีการใช้สิทธิในการเรียกค่าทดแทนในคดีอาญาไปแล้ว หลังจากนั้นจำเลยยังคงสามารถใช้สิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนได้อยู่ซึ่งตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญานับปัจจุบันก็ได้มีการบัญญัติรับรองแนวคิดดังกล่าวเอาไว้โดยชัดแจ้ง (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๕ วรรค ๑)

แต่อย่างไรก็ดีหากจำเลยได้ใช้สิทธิทั้ง ๒ ประการ คือ สิทธิในการเรียกค่าทดแทนในคดีอาญาและสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากมูลเหตุเดียวกันก็จะส่งผลให้รัฐต้องจ่ายเงินให้แก่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงเรื่องเดียวถึง ๒ ครั้ง จากปัญหาความซ้ำซ้อนของการที่รัฐจะต้องจ่ายเงินให้แก่จำเลยดังกล่าว ในการพิจารณากำหนดจำนวนเงินที่จะจ่ายให้แก่จำเลยนั้น ศาลจะต้องพิจารณาคำนวนและกำหนดจำนวนเงินมิให้เกิดการซ้ำซ้อนกันระหว่างค่าทดแทนในคดีอาญาและค่าสินไหมทดแทนหากมูลฐานแห่งการเรียกเงินทั้ง ๒ จำนวนนั้นเกิดขึ้นจากมูลเหตุเดียวกัน กล่าวคือ จำเลยได้ใช้สิทธิเรียกค่าทดแทนในคดีอาญาไปแล้ว และภายหลังยังคงใช้สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนอีก ในการพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทนนั้นศาลจะต้องนำจำนวนเงินค่าทดแทนในคดีอาญาที่จำเลยได้รับไปแล้วมาหักออกจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ศาลจะพิจารณากำหนดให้แก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้น (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๕ วรรค ๓) และในทางกลับกันหากจำเลยได้ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไปก่อนและต่อมาภายหลังจึงใช้สิทธิเรียกค่าทดแทนในคดีอาญา ในการพิจารณากำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนในคดีอาญาของศาลนั้นศาลจะต้องนำจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ได้จ่ายไปแล้วนั้นมาพิจารณาหักออกจากค่าทดแทนในคดีอาญาดังกล่าวด้วย (กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๕ วรรค ๒)

๒.๖ ศาลที่มีเขตอำนาจ

ศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคำร้องขอเกี่ยวกับค่าทดแทนในคดีอาญานั้นได้แก่ ศาลที่มีคำวินิจฉัยว่าจำเลยนั้นมิได้เป็นผู้กระทำความผิด (กฎหมาย

๒๗. 五藤恵梨子・前掲（註22）191頁.， เฟ็งอ้าง, หน้า ๑๙๑.

คำทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๖) ดังนั้น จำเลยที่ประสงค์จะยื่นคำร้องเพื่อใช้สิทธิเรียกคำทดแทนในคดีอาญาจะต้องยื่นคำร้องขอของตนต่อศาลดังกล่าว

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องขอคำทดแทนในคดีอาญานั้นมีมูลให้ศาลมีคำวินิจฉัยกำหนดคำทดแทนให้แก่จำเลยนั้น แต่หากเห็นว่าคำร้องขอที่ยื่นนั้นไม่มีมูลให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอดังกล่าว (กฎหมายคำทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๖) และในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอคือ ทายาทของจำเลยหากทายาทที่อยู่ในลำดับเดียวกัน ซึ่งมีสิทธิยื่นคำร้องขอนั้นมีหลายคน การที่ทายาทคนหนึ่งยื่นคำร้องขอและศาลมีคำวินิจฉัยคำร้องขอดังกล่าวแล้วให้ถือว่ามิผลผูกพันทายาทอื่นที่อยู่ในลำดับเดียวกัน ดังกล่าวด้วย (กฎหมายคำทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๗)

๒.๗ กำหนดเวลาในการใช้สิทธิเรียกคำทดแทนในคดีอาญา

สิทธิในการเรียกคำทดแทนในคดีอาญานั้นจะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในกำหนดเวลา ๓ ปี นับแต่มีคำวินิจฉัยว่าจำเลยนั้นมีได้เป็นผู้กระทำความผิดถึงที่สุด (กฎหมายคำทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๗)

๒.๘ การยกคำร้องขอคำทดแทนในคดีอาญาเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนด

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอคำทดแทนในคดีอาญามีได้ดำเนินการตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนด หากศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการแก้ไขแล้วผู้ยื่นคำร้องไม่ดำเนินการแก้ไขตามคำสั่งศาล หรือเป็นกรณีที่ไม่สามารถออกคำสั่งให้ดำเนินการแก้ไขได้ ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอคำทดแทนในคดีอาญานั้น (กฎหมายคำทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๕)

๒.๙ การอุทธรณ์และการยื่นคำร้องคัดค้าน (即時抗告および異議の申立)

ในการใช้สิทธิในการเรียกคำทดแทนในคดีอาญาตามกฎหมายคำทดแทนในคดีอาญานั้น รูปแบบของการใช้สิทธิมิใช่การยื่นฟ้องคดีต่อศาลแต่เป็นการยื่นคำร้องขอ ดังนั้น เมื่อศาลได้มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องขอแล้ว หากผลของคำวินิจฉัยไม่เป็นที่พอใจ ผู้ร้องขอสามารถยื่นอุทธรณ์หรือยื่นคำร้องคัดค้านได้แล้วแต่กรณี (กฎหมายคำทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๙ วรรค ๑) โดยในกรณีที่คำวินิจฉัยในเรื่อง

เกี่ยวกับคำทดแทนในคดีอาญานั้นเป็นคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้น ผู้ร้องขอสามารถยื่นอุทธรณ์ (即時抗告) ต่อศาลสูง (高等裁判所) แต่ในกรณีที่คำวินิจฉัยเรื่องเกี่ยวกับคำทดแทนในคดีอาญาเป็นคำวินิจฉัยของศาลสูงแล้ว ผู้ร้องขอไม่สามารถอุทธรณ์ไปยังศาลสูงสุดได้ (最高裁判所) แต่สามารถยื่นคำร้องคัดค้าน (異議の申立) ต่อศาลสูงเพื่อให้ศาลสูงพิจารณาได้อีกครั้ง (กฎหมายคำทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๙ วรรค ๑) เว้นแต่ในกรณีที่คำวินิจฉัยของศาลสูงนั้นขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๐๕ (๑)) หรือคำวินิจฉัยของศาลสูงขัดกับแนวคำวินิจฉัยของศาลสูงสุด (最高裁判所) (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๐๕ (๒)) หรือคำวินิจฉัยของศาลสูงขัดกับแนวคำวินิจฉัยของศาลสูง (大審院) ตามรัฐธรรมนูญแห่งจักรวรรดิญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๘๘๙ (大日本帝国憲法) หรือคำวินิจฉัยก่อนหน้าของศาลสูง (ในฐานะศาลที่มีคำวินิจฉัยคดีในชั้นที่ ๓) (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๐๕ (๓)) ผู้ร้องขอสามารถยื่นอุทธรณ์ (特別抗告) ต่อศาลสูงสุดได้ (กฎหมายคำทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑๙ วรรค ๒)

โดยหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์ การยื่นคำร้องคัดค้านและการวินิจฉัยนั้น หากกฎหมายคำทดแทนในคดีอาญามีได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม (กฎหมายคำทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๓)

๒.๑๐ กรณีที่จำเลยเป็นคนวิกลจริต (精神障害者)

การจ่ายคำทดแทนในคดีอาญาตามกฎหมายคำทดแทนในคดีอาญานั้น จะจ่ายให้ในกรณีที่จำเลยได้รับคำวินิจฉัยว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้น ในกรณีที่คนวิกลจริตตกเป็นจำเลยและภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด เพราะเหตุที่บุคคลดังกล่าวจริงวิกล คนวิกลจริตดังกล่าวย่อมมีสิทธิได้รับคำทดแทนในคดีอาญาเช่นเดียวกัน^{๒๘} ในเรื่องดังกล่าวนี้ในทางปฏิบัติของศาลก็เคยมีคำวินิจฉัย

๒๘. 御子柴宗太郎「責任能力者の犯罪と刑事補償」『法令ニュース』33卷3号, 税務経済社, 1998年, 44頁。 , Soutarou MIKOSHIBA, “ผู้กระทำความผิดที่เป็นคนวิกลจริตและคำทดแทนในคดีอาญา,” วารสาร Horei News เล่ม ๓๓ ตอน ๓, หน้า ๔๔ (1998).

ให้จ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาให้แก่คนวิกลจริตดังกล่าวด้วย^{๒๙} เช่น คำวินิจฉัยเกี่ยวกับค่าทดแทนในคดีอาญาในคดีของศาลชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียว วันที่ ๖ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๖๘ ซึ่งศาลกำหนดค่าทดแทนในคดีอาญาให้เป็นจำนวน ๒๖๕,๘๐๐ เยน หรือคำวินิจฉัยเกี่ยวกับค่าทดแทนในคดีอาญาในคดีของศาลชั้นต้นแห่งจังหวัดโกเบ วันที่ ๙ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๖๓ ซึ่งศาลกำหนดค่าทดแทนในคดีอาญาให้เป็นจำนวน ๑๐๐,๘๐๐ เยน โดยหากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรญี่ปุ่น มาตรา ๔๐ ซึ่งบัญญัติให้บุคคลซึ่งมิได้เป็นผู้กระทำความผิดมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากรัฐโดยไม่มีการแบ่งแยกประเภท^{๓๐} ว่าเป็นกรณีที่มีการกระทำของจำเลยไม่มีความผิดเพราะปราศจากความผิดกฎหมาย (違法性) หรือเป็นกรณีที่ไม่อาจดำเนินได้ (責任性)

๓. แนวคำวินิจฉัยของศาลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา

เนื่องจากเนื้อหาของกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญานั้นเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเพียงสั้นๆ ดังนั้น ในทางปฏิบัติมักเกิดปัญหาเกี่ยวกับการแปลความบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวขึ้นเสมอๆ ต่อปัญหาดังกล่าวนี้นี้มีแนวคำวินิจฉัยของศาลที่สำคัญๆ จำนวนหนึ่ง ดังนี้

๓.๑ กรณีการทำการจับกุมด้วยเหตุผลจากคดีอื่น

ตัวอย่างเช่นในคดีเรื่องหนึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่าพนักงานอัยการเชื่อว่า X ได้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา แต่เนื่องจากพยานหลักฐานในคดีดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะนำตัว X มาลงโทษได้ พนักงานอัยการจึงจับกุม X ด้วยข้อหาว่า X ได้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในวันที่ ๖ มิถุนายน และได้เริ่มดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ของ X หลังจากนั้นนับตั้งแต่วันที่ ๘ มิถุนายน นอกจากพนักงานอัยการจะทำการสอบสวนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงเกี่ยวกับคดีลักทรัพย์แล้ว การสอบสวนยังมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงในคดีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนาด้วย ต่อมาพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้อง X

๒๙. 御子柴宗太郎・前掲（註30）45頁。 , เฟ้งอ้าง, หน้า ๔๕.

๓๐. 御子柴宗太郎・前掲（註30）46頁。 , เฟ้งอ้าง, หน้า ๔๖.

เป็นคดีอาญาต่อศาลในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนาเท่านั้น และศาลมีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิด

ในประเด็นเกี่ยวกับการควบคุมตัว X นับตั้งแต่วันที่ ๘ มิถุนายน นั้นย่อมเป็นธรรมดาที่จะต้องมีการจ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาให้แก่ X ทั้งนี้เพราะศาลได้มีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา ส่วนการควบคุมตัวในระหว่างวันที่ ๑ มิถุนายน จนถึงวันที่ ๗ มิถุนายน นั้นมีปัญหาก็จะต้องพิจารณาว่า X จะได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาหรือไม่ ทั้งนี้เพราะพนักงานอัยการมิได้ยื่นฟ้อง X เป็นคดีต่อศาลในความผิดฐานลักทรัพย์ จึงไม่มีคำวินิจฉัยของศาลว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์^{๓๑}

ปัญหาดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๗๓ ในคดีเกี่ยวกับการพยายามวางระเบิด (爆破未遂事件) ในคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียว วันที่ ๙ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๓^{๓๒} ซึ่งมีข้อเท็จจริงดังนี้คือ ในวันที่ ๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๖๓ ชายกลุ่มหนึ่งได้บุกรุกเข้าไปยังที่ทำการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อนำวัตถุระเบิดไปติดตั้ง ในระหว่างนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจมาพบและพยายามเข้าจับกุม แต่ชายกลุ่มดังกล่าวสามารถหลบหนีไปได้ ในคดีดังกล่าวนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่า A B C D E และ F เป็นกลุ่มชายที่เข้าไปทำการพยายามลอบวางระเบิด แต่พยานหลักฐานในคดีนี้ไม่เพียงพอที่จะจับกุมชายทั้ง ๖ คนนี้ได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงอาศัยพยานหลักฐานจากคำเบิกความของพยานบุคคลว่า A B C D E และ F ได้เอารถยนต์มาจากการครอบครองของบุคคลอื่นและเข้าจับกุมชายทั้ง ๖ คน ในวันที่ ๖ พฤศจิกายน ในช่วงแรกนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เริ่มดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์กับชายทั้ง ๖ คน ในจำนวนนี้ A B C D และ E ได้ให้การรับสารภาพ ในข้อหาการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ส่วน F ให้การปฏิเสธต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้พนักงานอัยการเองก็เชื่อว่า F จะไม่ให้การรับสารภาพจึงได้ทำการปล่อยตัว F ไป ในวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ซึ่งนับระยะเวลาที่ F ถูกควบคุมตัวทั้งสิ้นเป็นเวลา ๒๒ วัน^{๓๓}

๓๑. 渡辺修「別件逮捕・拘留と刑事補償」『神戸学院法学』神戸学院大学，19卷1号，1988年，75頁。Osamu WATANABE, “วิเคราะห์คดี การจับกุมและค่าทดแทนในคดีอาญา,” วารสาร Kobegakuin Hogaku เล่ม ๑๙ ตอน ๑, หน้า ๗๕ (๑๙๘๘).

๓๒. 渡辺修・前掲(註33) 76頁。; 東京地裁昭和58年3月9日判決。; เฟิงอ๋าง, หน้า ๗๖ และคำวินิจฉัยศาลชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียว วันที่ ๙ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๓.

๓๓. 渡辺修・前掲(註33) 77頁。เฟิงอ๋าง, หน้า ๗๗.

หลังจากนั้นพนักงานอัยการจึงได้เริ่มทำการดำเนินการสอบสวนคดีการพยายาม
ลอบวางวัตถุระเบิดและเชื่อว่า A B C D และ E ได้ลอบเข้าไปติดตั้งวัตถุระเบิดในที่
ทำการของเจ้าหน้าที่ตำรวจจริง ประกอบกับ A B C D และ E ได้ให้การรับสารภาพ
ในข้อหาการพยายามกระทำความผิดฐานลอบวางวัตถุระเบิดดังกล่าว ต่อมาในวันที่
๕ ธันวาคม มีการเข้าจับกุม F อีกครั้ง เพราะเชื่อว่าจะสามารถฟ้อง F ในข้อหาการ
พยายามกระทำความผิดฐานลอบวางวัตถุระเบิดเป็นคดีต่อศาลได้เช่นกัน หลังจากนั้น
พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้ต้องสงสัยชายทั้ง ๖ คน ในข้อหาการพยายามกระทำความ
ผิดฐานลอบวางวัตถุระเบิดแต่มีได้ยื่นฟ้องในข้อหาการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์
ศาลมีคำวินิจฉัยว่า F มิได้เป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องของพนักงานอัยการ

หลังจากที่ศาลมีคำวินิจฉัย F ได้ยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาต่อศาล
ชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียวโดยอ้างว่าการควบคุมตัวทั้งกรณีข้อหาความผิดฐานลักทรัพย์
และความผิดฐานลอบวางวัตถุระเบิดนั้นปราศจากเหตุผลอันสมควร จึงขอค่าทดแทน
ในคดีอาญาในช่วงเวลาที่ตนถูกควบคุมตัวทั้งหมด ศาลชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียวได้มี
คำวินิจฉัยดังนี้ในกรณีการควบคุมตัวในข้อหาความผิดฐานลอบวางวัตถุระเบิด กล่าวคือ
ระยะเวลาในการควบคุมตัวนับตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม เป็นต้นไปนั้น ให้มีการ
จ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาให้กับ F ส่วนในกรณีการควบคุมตัวในข้อหาความผิด
ฐานลักทรัพย์ กล่าวคือ ระยะเวลาในการควบคุมตัวนับตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน จนถึง
วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน นั้น ไม่จ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาให้แก่ F โดยศาลชั้นต้น
แห่งกรุงโตเกียวในคดีดังกล่าวได้ให้เหตุผลว่า เนื่องมาจากการควบคุมในข้อหา
ความผิดฐานลักทรัพย์นั้น พนักงานอัยการมิได้ยื่นฟ้อง F เป็นคดีต่อศาล นอกจากนี้
พยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนในข้อหาการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์
เกี่ยวกับ F นั้นมิได้ถูกนำไปใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลในคดีข้อหา
การพยายามกระทำความผิดฐานลอบวางวัตถุระเบิดแต่อย่างใด หลังจากนั้น F ได้ยื่น
อุทธรณ์คำวินิจฉัยเรื่องค่าทดแทนในคดีอาญาต่อศาลสูงแห่งกรุงโตเกียว

ศาลสูงแห่งกรุงโตเกียวได้มีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของ F โดยให้เหตุผลที่
สำคัญไว้ ๒ ประการ คือ **ประการแรก** ค่าทดแทนตามกฎหมายค่าทดแทนในคดี
อาญานั้นมิได้ให้เฉพาะส่วนของการควบคุมตัวที่มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น
(คดีข้อหาการพยายามกระทำความผิดฐานลอบวางวัตถุระเบิด) แม้ส่วนของการควบคุมตัว
ที่ไม่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาล (คดีข้อหาความผิดฐานลักทรัพย์) ก็สามารถนำกฎหมาย

ค่าทดแทนในคดีอาญามาใช้บังคับได้ แต่อย่างไรก็ดี ในเหตุผลประการที่สอง ศาลสูงแห่งกรุงโตเกียววินิจฉัยว่า การนำกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญามาใช้บังคับกับส่วนของการควบคุมตัวที่ไม่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาลนั้น (คือ จ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาให้กับส่วนของการควบคุมตัวที่ไม่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาลด้วย) จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าการสอบสวนในส่วนของของการควบคุมตัวที่ไม่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาลนั้นถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนของของการควบคุมตัวที่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาลด้วย ด้วยเหตุนี้เมื่อพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนในข้อหาความผิดฐานลักทรัพย์ของ F นั้น มิได้ถูกนำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีที่ F ถูกยื่นฟ้องในข้อหาการพยายามกระทำความผิดฐานลอบวางวัตถุระเบิด ศาลสูงแห่งกรุงโตเกียวจึงมีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ในเรื่องค่าทดแทนในคดีอาญาของ F หลังจากนั้น F ได้ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยเรื่องค่าดังกล่าวต่อศาลสูงสุด

ศาลสูงสุดมีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของ F เช่นเดียวกับศาลสูงแห่งกรุงโตเกียว ด้วยเหตุผลเดียวกัน กล่าวคือ แม้กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาจะสามารถนำมาใช้บังคับกับส่วนของการควบคุมตัวที่ไม่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้ (คือ สามารถจ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาให้กับส่วนของการควบคุมตัวที่ไม่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้) แต่ในคดีนี้ข้อมูลที่ได้จากส่วนของการควบคุมตัวที่ไม่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาลนั้น มิได้ถูกนำมาใช้กับส่วนของการควบคุมตัวที่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาล ดังนั้น จึงไม่จ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาให้กับ F ในส่วนของของการควบคุมตัวที่ไม่มีการยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาล^{๓๔}

๓.๒. กรณีความผิดเกี่ยวพันกัน (併合罪)

ในเรื่องดังกล่าวนี้มีคำวินิจฉัยของศาลสูงสุด วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๔^{๓๕} ซึ่งมีข้อเท็จจริงดังนี้ คือ X ตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่าได้รับของที่ได้จากการกระทำความผิดอันเป็นความผิดฐานรับของโจร (盗品等譲受罪) ทั้งสิ้น ๗ ชิ้น หลายกรรมต่างกัน (ต่อไปจะเรียกของเหล่านี้ว่า A B C D E F และ G) X ถูกยื่นฟ้องต่อศาลในวันที่ ๖ เมษายน ค.ศ. ๑๙๗๖ ในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๗๖ ศาลชั้นต้นมีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรในกรณีของชิ้น A

๓๔. 渡辺修・前掲 (註33) 81頁。เพ็ญอ้าง, หน้า ๘๑.

๓๕. 長井田 「併合罪の各一部につき各審級で無罪判決が順次確定した場合における刑事補償の請求期間と管轄裁判所」『警察研究』58卷7号, 良書普及会, 1987年, 64頁。; 最高裁平成59年11月30日判決。 , Madoka NAGAI, “วิเคราะห์คดีศาลสูงสุด วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๔,” วารสาร Keisatsu kenkyu เล่ม ๕๘ ตอน ๗, หน้า ๖๔ (๑๙๘๗) และคำวินิจฉัยศาลสูงสุด วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๔.

แต่ได้กระทำความผิดฐานรับของโจรในกรณีของชั้น B C D E F และ G X ได้ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยที่ศาลชั้นต้นมีคำวินิจฉัยว่าตนเป็นผู้กระทำความผิดในกรณีของชั้น B C D E F และ G แต่พนักงานอัยการมิได้ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยในกรณีของชั้น A คำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรสำหรับของชั้น A จึงถึงที่สุด ต่อมาในวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๘๑ ศาลในชั้นอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรในกรณีของชั้น B C และ D แต่ได้กระทำความผิดฐานรับของโจรสำหรับของชั้น E F และ G X ได้ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยที่ศาลในชั้นอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยว่าตนเป็นผู้กระทำความผิดในกรณีของชั้น E F และ G แต่พนักงานอัยการมิได้ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยในกรณีของชั้น B C และ D คำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรสำหรับของชั้น B C และ D จึงถึงที่สุด ต่อมาในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๓ ศาลสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรในกรณีของชั้น E F และ G โดยสรุปแล้ว X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรในทุกกรณี X จึงยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาต่อศาลสูงสุดสำหรับการที่ X ถูกควบคุมตัวทั้งสิ้น ๑๐๘ วัน

ในคดีดังกล่าวนี้มีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณา ๒ ประการ คือ ประการแรก ตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๖ นั้น บัญญัติให้ยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาต่อศาลที่มีคำวินิจฉัยว่ามิได้มีการกระทำความผิดตามข้อเท็จจริงข้างต้น X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรในกรณีของชั้น A ตามคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้น มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรในกรณีของชั้น B C และ D ตามคำวินิจฉัยของศาลในชั้นอุทธรณ์ และมีได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรในกรณีของชั้น E F และ G ตามคำวินิจฉัยของศาลสูงสุด ดังนั้น X จะต้องยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาต่อศาลในชั้นใด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาเรื่องค่าทดแทนในคดีอาญาเหนือการกระทำทั้งในกรณีของชั้น A B C D E F และ G คือศาลชั้นใด ประการที่สองตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๗ นั้น บัญญัติให้ยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาภายในกำหนดเวลา ๓ ปี นับแต่วันที่มิได้มีคำวินิจฉัยว่ามิได้มีการกระทำความผิดถึงที่สุด ตามข้อเท็จจริงข้างต้นศาลชั้นต้นมีคำวินิจฉัยในกรณีของชั้น A ในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๗๖ การยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาของ X นั้นเกินกำหนดเวลาหรือไม่

ต่อประเด็นดังกล่าว ศาลสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่า **ประการแรก** ในคดีนี้เป็นกรณีการฟ้องคดีที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวพันกัน แม้ศาลในแต่ละชั้นเป็นผู้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดต่อการกระทำของ X ในกรณีของชั้น A B C D E F และ G ว่าไม่เป็นความผิดฐานรับของโจร แต่ศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาเรื่องค่าทดแทนในคดีอาญาเหนือการกระทำทั้งหมดของ X คือ ศาลในชั้นหลังสุด กล่าวคือ ในคดีนี้ศาลสูงสุดเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาเรื่องค่าทดแทนในคดีอาญาเหนือการกระทำทั้งในกรณีของชั้น A B C D E F และ G ทั้งนี้เพราะหากการกระทำที่ศาลชั้นต้นมีคำวินิจฉัยว่าไม่เป็นความผิดนั้น ศาลชั้นต้นที่มีคำวินิจฉัยเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเกี่ยวกับเรื่องค่าร้องค่าทดแทนในคดีอาญาในกรณีของชั้น A แล้ว ก่อนที่ศาลในชั้นอุทธรณ์จะมีคำวินิจฉัย X ย่อมสามารถยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาในกรณีของชั้น A ต่อศาลชั้นต้นได้ ซึ่งไม่น่าจะเป็นที่ถูกต้องนัก เนื่องจากก่อนที่จะคดีในกรณีของชั้น B C D E F และ G จะถึงที่สุดศาลชั้นต้นย่อมไม่สามารถคำนวณความเสียหายที่ X ได้รับได้ ส่วนในกรณีของศาลในชั้นอุทธรณ์ก็อยู่บนพื้นฐานของหลักเดียวกัน

ประการที่สอง ในกรณีของกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาสำหรับคดีนี้ ทั้งกรณีของชั้น A B C D E F และ G นั้นจะต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๓ ซึ่งเป็นวันที่ศาลสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรในกรณีของชั้น E F และ G ทั้งนี้เพราะแม้ในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๗๖ ศาลชั้นต้นจะได้มีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรในกรณีของชั้น A ก็ตาม แต่ในวันดังกล่าวนั้น X ยังไม่สามารถใช้สิทธิในการเรียกค่าทดแทนในคดีอาญาของตนได้ เนื่องจากจะต้องรอให้คดีในกรณีของชั้น B C D E F และ G ถึงที่สุดก่อนดังเหตุผลประการแรก ดังนี้เมื่อการไม่ใช้สิทธิมิได้เกิดขึ้นจากการเพิกเฉยหรือละเลยของ X กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาสำหรับคดีนี้ ทั้งจึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ศาลสูงสุดมีคำวินิจฉัยการยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาในคดีนี้ของ X ในกรณีของชั้น A จึงยังไม่เกินกำหนดเวลาตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๗

สำหรับแนวความเห็นในทางวิชาการนั้นก็มีความเห็นว่า ในกรณีความผิดเกี่ยวพันกัน ตรابطที่ยังไม่มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดในทุกกรณีแล้ว ศาลย่อมไม่สามารถ

คำนวณค่าทดแทนในคดีอาญาที่ถูกต้องให้กับผู้ร้องขอได้ ซึ่งความเห็นดังกล่าวเป็นไปในแนวทางเดียวกับคำวินิจฉัยของศาลสูงสุด วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๔ ข้างต้น^{๓๖}

๓.๓. การเริ่มนับกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ในกรณีที่มีการตั้งทนายความเป็นผู้ดำเนินการเรียกร้องค่าทดแทนในคดีอาญาแทนตัวความ

ในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นมิใช่ผู้ที่มีความรู้ด้านกฎหมาย (素人) และได้มีการแต่งตั้งให้ทนายความ (弁護人) เป็นผู้ดำเนินการเรียกร้องค่าทดแทนในคดีอาญาแทน เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาที่ได้ยื่นต่อศาลแล้ว ศาลจะต้องแจ้งคำวินิจฉัยดังกล่าวต่อผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดและทนายความ ในกรณีนี้มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่า หากวันที่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดและทนายความได้รับการแจ้งคำวินิจฉัยจากศาลมีใช้วันเดียวกันแล้ว เช่น ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดได้รับแจ้งคำวินิจฉัยในวันที่ ๑ มกราคม แต่ทนายความได้รับแจ้งคำวินิจฉัยในวันที่ ๓ มกราคม กำหนดระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์นั้นจะเริ่มต้นนับตั้งแต่วันที่ใด

ในเรื่องดังกล่าวนี้มีคำวินิจฉัยของศาลสูงสุด วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๘๐^{๓๗} ซึ่งมีข้อเท็จจริงดังนี้ คือ ศาลสูงแห่งนครโอซาก้าได้มีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องของพนักงานอัยการ Y ทนายความของ X ได้ยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาต่อศาลสูงแห่งนครโอซาก้า แต่ศาลสูงแห่งนครโอซาก้ามีคำวินิจฉัยต่อคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาดังกล่าวไว้ว่า X โดย Y ได้ยื่นคำร้องเรียกค่าทดแทนในจำนวนที่สูงเกินไปจึงมีคำวินิจฉัยกำหนดค่าทดแทนให้ตามจำนวนที่เห็นสมควร X ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๐ แต่ Y ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยเดียวกันเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๐ ต่อมาในวันที่ ๒๖ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๐ Y ได้ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้า

๓๖. 渡辺修・前掲（註33）81頁。見解、同、頁 82。

๓๗. 森岡茂「刑事補償請求事件についての即時抗告棄却決定謄本が請求人本人と代理人との双方に日を異にして送達された場合と特別抗告申立期間の起算日」『警察研究』56巻10号、良書普及会、1985最高裁昭和55年5月19日判決。、Shigeru MORIOKA, “วิเคราะห์คดีศาลสูงสุด วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๘๐,” วารสาร Keisatsu kenkyu เล่ม ๕๖ ตอน ๑๐, หน้า ๔๖ (๑๙๘๕) และคำวินิจฉัยศาลสูงสุด วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๘๐。

ในคดีดังกล่าวนี้จึงมีประเด็นปัญหาว่า การยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้าเกี่ยวกับค่าทดแทนในคดีอาญานั้นเกินกำหนดระยะเวลาที่ศาลกำหนดหรือไม่ ทั้งนี้เพราะการยื่นอุทธรณ์ (特別抗告) ในกรณีนี้ตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๒๓ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓๓ วรรค ๒ จะต้องยื่นภายในกำหนดเวลา ๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย ซึ่งตามข้อเท็จจริงในคดีหากเริ่มนับกำหนดเวลาในการยื่นอุทธรณ์ตั้งแต่ X เป็นผู้ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้า การยื่นอุทธรณ์ของ Y ดังกล่าวย่อมเกินกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่หากเริ่มนับกำหนดเวลาในการยื่นอุทธรณ์ตั้งแต่ Y เป็นผู้ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้า การยื่นอุทธรณ์ของ Y ดังกล่าวย่อมอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ในเรื่องดังกล่าวนี้ศาลสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยว่า ฐานที่เป็นจุดเริ่มต้นของการนับกำหนดระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์นั้นให้เริ่มนับตั้งแต่ X เป็นผู้ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้า เพราะทันทีที่ X ได้รับการแจ้งคำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้า X ย่อมสามารถยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้าได้ทันทีไม่จำเป็นต้องรอให้ Y ได้รับคำวินิจฉัยก่อนแต่อย่างใด

นอกจากนี้มันักวิชาการได้ให้ความเห็นว่า ในทางกลับกันหากผู้ใดที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยจากศาลสูงแห่งนครโอซาก้าก่อน คือ Y ฐานที่เป็นจุดเริ่มต้นของการนับกำหนดระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์นั้นให้เริ่มนับตั้งแต่ Y เป็นผู้ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้า^{๓๘} ทั้งนี้ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกัน คือ ทันทีที่ Y ได้รับการแจ้งคำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้า Y ย่อมสามารถยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งนครโอซาก้าได้ทันที

จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าฐานที่เป็นจุดเริ่มต้นของการนับกำหนดระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์นั้น ให้เริ่มต้นนับตั้งแต่วันที่สามารยื่นอุทธรณ์ได้ โดยไม่คำนึงว่าตัวความหรือทนายความจะเป็นผู้ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับค่าทดแทนในคดีอาญาก่อน

๓๘. 森岡茂・前掲（註39）47-48頁。เพ็งอ้าง, หน้า ๔๗-๔๘.

๓.๔ การประกาศโฆษณาว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด (無罪広告)

การกำหนดค่าทดแทนในคดีอาญาตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญานั้น ศาลจะกำหนดเป็นจำนวนเงินเท่านั้น ในทางปฏิบัติในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยชี้ขาดพิเคราะห์อย่างมาจะมีการประกาศโฆษณาคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับการกำหนดค่าทดแทนในคดีอาญาในหนังสือพิมพ์ด้วย^{๓๙} ทั้งนี้มีนักวิชาการได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการกระทำการประกาศโฆษณาดังกล่าวว่ามีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการเยียวยาชื่อเสียงของผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดดังกล่าวให้กลับคืนดี^{๔๐} ทั้งนี้เพราะการดำเนินคดีอาญากับผู้บริสุทธิ์นั้น นอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายที่เป็นตัวเงินแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดแล้ว ยังก่อให้เกิดความเสียหายในทางจิตใจแก่บุคคลดังกล่าวอีกด้วย^{๔๑} ในการประกาศโฆษณาคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับค่าทดแทนในคดีอาญานั้น เป็นธรรมดาที่ศาลจะไม่ลงข้อความกล่าวขอโทษแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดที่ได้รับค่าทดแทนในคดีอาญา^{๔๒} ซึ่งมีข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติว่ามีผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดในบางคดีได้เรียกร้องให้ศาลลงข้อความกล่าวขอโทษแก่ตน แต่ศาลก็มีได้ปฏิบัติตามการเรียกร้องดังกล่าวแต่อย่างใด^{๔๓}

๓.๕ ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการควบคุมตัวก่อนศาลมีคำวินิจฉัยคดี (未決勾留)

(๑) ในกรณีที่โทษทางอาญาที่ศาลมีคำวินิจฉัยกำหนดในคดีนั้น มีการนำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีนับรวมเข้าไปด้วย

๓๙. 横山晃一郎「再審無罪と刑事補償—刑事補償の理念と現実-2-」『法律時報』 53卷6号, 日本評論社, 1981年, 103頁。 , Kouichirou YOKOYAMA, “คำวินิจฉัยว่าไม่เป็นความผิดในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่และค่าทดแทนในคดีอาญา : หลักการและทางปฏิบัติของกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา ๒,” วารสาร Horisu Jiho เล่ม ๕๓ ตอน ๖, หน้า ๑๐๓ (๑๙๘๑).

๔๐. 横山晃一郎・前掲(註41) 103頁。 , เฟิ่งอ๋าง, หน้าเดียวกัน.

๔๑. 横山晃一郎・前掲(註41) 104頁。 , เฟิ่งอ๋าง, หน้า ๑๐๔.

๔๒. 横山晃一郎・前掲(註41) 104頁。 , เฟิ่งอ๋าง, หน้าเดียวกัน.

๔๓. 横山晃一郎「再審無罪と刑事補償—刑事補償の理念と現実-1-」『法律時報』 53卷5号, 日本評論社, 1981年, 21-22 頁。 , Kouichirou YOKOYAMA, “คำวินิจฉัยว่าไม่เป็นความผิดในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่และค่าทดแทนในคดีอาญา : หลักการและทางปฏิบัติของกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา ๑,” วารสาร Horisu Jiho เล่ม ๕๓ ตอน ๕, หน้า ๒๑-๒๒ (๑๙๘๑).

การควบคุมตัวก่อนศาลมีคำวินิจฉัยคดี คือ การนำตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นไปทำการควบคุมในสถานที่ควบคุมจนถึงเวลาที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดี^{๔๔} หรืออาจเรียกว่าการควบคุมในระหว่างพิจารณา โดยในเวลาที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดี ศาลสามารถถือเอาระยะเวลาที่มีการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยดังกล่าวในระหว่างพิจารณานั้นเป็นโทษที่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดซึ่งกลายสถานะเป็นผู้กระทำความผิดนั้นได้รับไปแล้วได้ (กฎหมายอาญา มาตรา ๒๑) ตัวอย่างเช่น ก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดี ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดถูกควบคุมตัวเป็นระยะเวลา ๑๒๐ วัน ต่อมาศาลมีคำวินิจฉัยให้ลงโทษจำคุกโดยให้การทำงานหนักด้วยเป็นระยะเวลา ๑ ปี ในกรณีเช่นนี้ศาลสามารถมีคำวินิจฉัยให้ผู้กระทำความผิดรายเดียวกันนี้รับโทษจำคุกในเรือนจำเป็นระยะเวลา ๒๔๕ วันได้ ตามตัวอย่างนี้ คือ การที่ศาลมีคำวินิจฉัยกำหนดในคดีนั้นมีการนำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีนั้นรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วย^{๔๕}

โดยหลักแล้วในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยกำหนดในคดีนั้น มีการนำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีนั้นรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วยนั้นจะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของการดำเนินการตามกระบวนการเกี่ยวกับการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญา ทั้งนี้เพราะตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญานั้นจะมีการจ่ายให้แก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดที่ภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้น ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยกำหนดในคดีนั้น มีการนำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีนั้นรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วย ย่อมหมายความว่าศาลที่วินิจฉัยคดีได้มีคำวินิจฉัยว่าผู้ต้องสงสัยรายดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิด แต่ประเด็นปัญหาอาจเกิดขึ้นในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นถูกฟ้องเป็นคดีเนื่องจากการกระทำความผิดหลายข้อหา และต่อมาศาลได้มีคำวินิจฉัยว่าผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องเพียงบางข้อหาเท่านั้น ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้มีคำวินิจฉัยของศาลสูงสุด วันที่ ๙ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๐^{๔๖} ซึ่งมีข้อเท็จจริงดังนี้ คือ ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด X ถูกยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาลในความผิดตามกฎหมาย

๔๔. อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๑๗.

๔๕. 判例時報993号, 135頁。 , วารสาร Hanrei Jiho ฉบับที่ ๙๙๓, หน้า ๑๓๕.

๔๖. 判例時報993号, 135-136 頁。 , เฟ็งอ้าง, หน้า ๑๓๕-๑๓๖.

ควบคุมวัตถุระเบิด (爆発物取締罰則) มาตรา ๓ และกฎหมายควบคุมดินระเบิด (火薬類取締法) มาตรา ๕๙ วรรค ๒ เนื่องจาก X เป็นผู้ครอบครองไดนาไมท์จำนวน ๔ แท่ง โดยหลังจาก X ควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีเป็นเวลา ๒๑๒ วัน เนื่องจากเป็นผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายควบคุมวัตถุระเบิด ศาลได้มีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายควบคุมวัตถุระเบิด มาตรา ๓ แต่เป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายควบคุมดินระเบิด มาตรา ๕๙ วรรค ๒ โดยในคำวินิจฉัยในข้อหาหลังนั้น ศาลได้มีคำวินิจฉัยลงโทษ X ให้ลงโทษจำคุกและทำงานหนักเป็นระยะเวลา ๗ เดือน แต่ให้รอกการลงโทษไว้เป็นระยะเวลา ๒ ปี และให้นำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีจำนวน ๑๘๐ วัน นับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วย หลังจากนั้น X ได้ยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาต่อศาลเป็นจำนวน ๒๑๒ วัน เนื่องจากข้อหาที่ X ตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายควบคุมวัตถุระเบิดนั้น ศาลได้มีคำวินิจฉัยว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด

สำหรับประเด็นปัญหาในคดีนี้ คือ การที่คำวินิจฉัยของศาลกำหนดให้นำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีจำนวน ๑๘๐ วัน ในข้อหาว่า เป็นผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายควบคุมวัตถุระเบิดนับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วยนั้นจะมีผลกระทบต่อการกำหนดจำนวนค่าทดแทนในคดีอาญาของศาลหรือไม่ ในเรื่องดังกล่าวนี้ศาลสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยไปในทางว่า การที่คำวินิจฉัยของศาลกำหนดให้นำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีนับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วยนั้น ย่อมมีผลกระทบต่อการกำหนดจำนวนค่าทดแทนในคดีอาญาของศาล กล่าวคือ ในกรณีที่มีการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยเพื่อทำการสอบสวน และภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยให้นำการควบคุมตัวในส่วนข้อหาที่ภายหลังศาลมีคำวินิจฉัยว่าผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นมิได้เป็นผู้กระทำความผิด (ความผิดตามกฎหมายควบคุมวัตถุระเบิด) นับรวมเข้าไปในโทษทางอาญานั้น X ย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาเป็นจำนวนเพียง ๓๒ วัน (๒๑๒ วัน - ๑๘๐ วัน)

นอกจากนี้ศาลสูงสุดในคดีนี้ยังวินิจฉัยต่อไปว่า หลักดังกล่าวนี้ให้นำมาใช้บังคับกับการคำนวณเพื่อลดระยะเวลาในการรอกการลงโทษด้วย กล่าวคือ ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้อง แต่ได้รับการรอกการลงโทษ ศาลสามารถมีคำวินิจฉัยกำหนดให้นำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัย

คดีนี้รวบรวมเข้าไปในระยะเวลาในการรอการลงโทษที่กำหนดแก่ผู้กระทำความผิดได้เช่นเดียวกัน

(๒) วิธีการนับรวมระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีเข้าไปในโทษทางอาญา

ตามคำวินิจฉัยของศาลสูงสุด วันที่ ๙ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๐ ซึ่งกล่าวมาแล้วข้างต้นศาลจะไม่กำหนดค่าทดแทนในคดีอาญาให้กับระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีเข้าไปในโทษทางอาญา จากคำวินิจฉัยดังกล่าวจึงมีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยนั้นส่วนใดที่จะถูกนับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาและส่วนใดที่จะไม่ถูกนับรวมเข้าไปในโทษทางอาญา เช่น X ถูกจับกุมในข้อหากระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในวันที่ ๑ มิถุนายน และถูกควบคุมตัวในสถานที่ควบคุมนับตั้งแต่วันที่ถูกจับกุมจนถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน X ถูกสอบสวนอย่างเข้มงวด (เช่น มีการแสดงอารมณ์โกรธแต่ไม่ถึงขนาดเป็นการสอบสวนที่มีขอบด้วยกฎหมาย) ทุกวัน หลังจากนั้นในวันที่ ๑ กรกฎาคม จนถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ไม่มีการดำเนินการสอบสวนกับ X แต่ X ยังคงถูกควบคุมตัวในสถานที่ควบคุม ต่อมาในวันที่ ๑ สิงหาคม X ถูกจับกุมอีกครั้งในข้อหาฉ้อโกงและในวันที่ ๑ กันยายน X ถูกฟ้องเป็นคดีต่อศาลทั้งในข้อหาลักทรัพย์และฉ้อโกง ต่อมาศาลมีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ แต่เป็นผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงให้ลงโทษจำคุกและทำงานหนักเป็นระยะเวลา ๑ ปี และให้นำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีจำนวน ๖๒ วัน (จากระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนศาลมีคำวินิจฉัยทั้งสิ้น ๙๒ วัน) นับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ X ด้วย ในกรณีดังกล่าวนี้ X สามารถยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาสำหรับระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยในช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ ๑ มิถุนายน จนถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน กล่าวคือ ตลอดระยะเวลาที่มีการสอบสวนอย่างเข้มงวดหรือ X สามารถยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาสำหรับระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยในช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม จนถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม (ซึ่งระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนศาลมีคำวินิจฉัยในช่วงหลังซึ่งไม่มีการดำเนินการสอบสวนนี้ ตามปกติจะได้ค่าทดแทนในคดีอาญาน้อยกว่าช่วงระยะเวลาในการควบคุมตัวก่อนศาลมีคำวินิจฉัยในช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ ๑ มิถุนายน จนถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ซึ่งมีการดำเนินการสอบสวนอย่างเข้มงวด) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมี

คำวินิจฉัยคดีจำนวน ๖๒ วัน ซึ่งศาลได้มีคำวินิจฉัยให้นับรวมเข้าไปในโทษทางอาญานั้นคือระยะเวลาในการควบคุมตัวก่อนศาลมีคำวินิจฉัยในส่วนใด

ในเรื่องดังกล่าวนี้มีคำวินิจฉัยศาลชั้นต้นแห่งนครเกียวโต วันที่ ๑๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๙^{๔๗} ได้มีคำวินิจฉัยว่าเกี่ยวกับปัญหาว่าระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยในส่วนใดที่จะถูกรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยในส่วนใดที่จะไม่ได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาจากศาลนั้น ให้ศาลพิจารณากำหนดโดยให้มีผลว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องได้รับค่าทดแทนในคดีอาญามากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ กล่าวคือ การนับรวมระยะเวลาควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ให้นำวันที่ผู้กระทำความผิดมีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาเป็นจำนวนเงินน้อยที่สุดนับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาก่อนซึ่งหากพิจารณาจากตัวอย่างข้อเท็จจริงข้างต้น ช่วงระยะเวลาในการควบคุมตัว X ก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยในช่วงระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม จนถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม เป็นช่วงระยะเวลาที่จะถูกนำเข้าไปนับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาก่อน ส่วนช่วงระยะเวลาในการควบคุมตัว X ก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยในช่วงระหว่างวันที่ ๑ มิถุนายน จนถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน เป็นช่วงระยะเวลาที่ศาลจะนำมาใช้พิจารณาคำนวณค่าทดแทนในคดีอาญา

(๓) ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยให้รอการลงโทษผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด และต่อมาภายหลังพนักงานอัยการขอการลงโทษแล้ว ศาลมีคำวินิจฉัยในข้อเท็จจริงเดียวกันว่าผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นมิได้เป็นผู้กระทำความผิด

ในเรื่องดังกล่าวนี้มีคำวินิจฉัยศาลสูงสุด วันที่ ๑๙ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๔^{๔๘} ซึ่งมีข้อเท็จจริงดังนี้ คือ X ถูกจับกุมในข้อหาลักทรัพย์และข้อหาฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา X ให้การรับสารภาพว่าตนได้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ แต่ปฏิเสธว่าตนมิได้กระทำ

๔๗. 判例時報1718号, 239頁.; 京都地裁平成11年6月18日決定., วารสาร Hanrei Jiho ฉบับ ๑๗๑๘, หน้า ๒๓๙ และคำวินิจฉัยศาลชั้นต้นแห่งนครเกียวโต วันที่ ๑๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๙.

๔๘. 小木曾綾「再審判決の一部有罪部分についての執行猶予付本刑に裁定算入および法定通算された未決勾留は, 再審判決確定当時すでに執行猶予期間が満了し, 本刑の執行の可能性がない場合には, 刑事補償の対象となる, とした事例」

『法学新報』102卷5号, 1996年, 146-147頁.; 最高裁平成6年12月19日判決., Ryo OGISO “วิเคราะห์คดีศาลสูงสุด วันที่ ๑๙ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๔,”วารสาร Hougaku Shinpo เล่ม ๑๐๒ ตอน ๕, หน้า ๑๔๖ - ๑๔๗ (๑๙๙๖).

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนาทั้งในชั้นสอบสวนและในชั้นพิจารณาดีในศาล
ท้ายที่สุดศาลมีคำวินิจฉัยว่า X เป็นผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์และฆ่าผู้อื่นตาย
โดยเจตนาให้ลงโทษจำคุกและทำงานหนักเป็นระยะเวลา ๑๕ ปี X ถูกนำตัวไปควบคุม
ในเรือนจำ หลังจากครบระยะเวลาลงโทษจำคุก ๑๕ ปีแล้ว X พบพยานหลักฐานใหม่
ที่สามารถพิสูจน์ยืนยันได้ว่าตนมิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา
X จึงยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรื้อฟื้นคดีของตนขึ้นมาพิจารณาใหม่ ศาลที่รื้อฟื้นคดี
ดังกล่าวขึ้นพิจารณาใหม่นั้นมีคำวินิจฉัยว่า X มิได้เป็นผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาย
โดยเจตนา คงมีความผิดฐานลักทรัพย์เท่านั้น จึงกำหนดโทษใหม่ให้แก่ X โดยให้ลงโทษ
จำคุกและทำงานหนักเป็นระยะเวลา ๒ ปี แต่ให้รื้อการลงโทษไว้เป็นระยะเวลา ๓ ปี
และให้นำเอาระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีจำนวน ๒๐๐ วัน
(จากระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนศาลมีคำวินิจฉัยทั้งสิ้น ๕๒๑ วัน) นับรวม
เข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ X ด้วย นอกจากนี้เนื่องจาก X ถูกควบคุมในเรือนจำ
เป็นเวลาถึง ๑๕ ปี จึงเลยกำหนดระยะเวลาในการรื้อการลงโทษที่ศาลในคดีที่มีการ
รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่นั้นกำหนดไว้เพียง ๓ ปี

การที่ศาลในคดีที่มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่มีคำวินิจฉัยนำเอาระยะเวลา
ของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีจำนวน ๒๐๐ วัน นับรวมเข้าไปใน
โทษทางอาญาที่ลงแก่ X ด้วยนั้น ช่วงระยะเวลา ๒๐๐ วัน ดังกล่าวจะถูกนำมาใช้เพื่อ
คำนวณค่าทดแทนในคดีอาญาที่ศาลจะสั่งจ่ายให้แก่ X หรือไม่ ในคดีนี้ศาลสูงแห่ง
จังหวัดทาคะมัตสึซึ่งเป็นศาลที่มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่^{๔๙} ได้มีคำวินิจฉัยว่า
ช่วงระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีที่นับรวมเข้าไปในโทษ
ทางอาญาที่ลงแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นจะไม่ถูกนำมาใช้เพื่อคำนวณ
ค่าทดแทนในคดีอาญาที่ศาลจะสั่งจ่ายให้แก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ดังนั้น
ช่วงระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีจำนวน ๒๐๐ วัน
ดังกล่าวจะไม่ถูกนำมาใช้เพื่อคำนวณค่าทดแทนในคดีอาญาที่ศาลจะสั่งจ่ายให้แก่
ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ต่อมา X ได้ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของศาลสูง
แห่งจังหวัดทาคะมัตสึ

๔๙. 小木曾綾・前掲（註50）147-149頁。เพ็ญอ้าง, หน้า ๑๔๗ - ๑๔๙.

ศาลสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยกลับคำวินิจฉัยของศาลสูงแห่งจังหวัดทาคะมาตสึ โดยศาลสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่าช่วงระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีจำนวน ๒๐๐ วัน ที่นับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นสามารถนำมาใช้เพื่อคำนวณค่าทดแทนในคดีอาญาที่ศาลจะสั่งจ่ายให้แก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด^{๕๐} โดยให้เหตุผลว่า แน่หน่อนจากการพิจารณาจากแนวคำวินิจฉัยบรรทัดฐานของศาลนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันช่วงระยะเวลาของการควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีที่นับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาที่ลงแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นจะไม่ถูกนำมาใช้เพื่อคำนวณค่าทดแทนในคดีอาญาที่ศาลจะสั่งจ่ายให้แก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด แต่หลักดังกล่าวจะถูกนำมาใช้อย่างจำกัดเฉพาะในกรณีเพื่อประโยชน์แก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ในคดีดังกล่าวนี้คำวินิจฉัยในคดีที่มีการรื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ซึ่งกำหนดโทษจำคุกและทำงานหนักและให้มีการรอกการลงโทษแก่ X นั้น ไม่สามารถที่จะดำเนินการบังคับโทษได้ ทั้งนี้เพราะในคดีเดิมนั้น X ได้ถูกควบคุมตัวในเรือนจำเป็นเวลาถึง ๑๕ ปีแล้ว การนำเอาระยะเวลาที่ X ถูกควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีนับรวมเข้าไปในโทษทางอาญาหรือระยะเวลาในการรอกการลงโทษตามคำวินิจฉัยในคดีที่มีการรื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่จึงไม่มีความหมายดังนี้ แนวคำวินิจฉัยบรรทัดฐานของศาลในอดีตจึงไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับข้อเท็จจริงในคดีนี้ได้ ระยะเวลาที่ X ถูกควบคุมตัวก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยคดีจำนวน ๒๐๐ วัน จึงต้องถูกนำมาใช้เพื่อคำนวณค่าทดแทนในคดีอาญาที่ศาลจะสั่งจ่ายให้แก่ X ด้วย

อย่างไรก็ดีผู้พิพากษาศาลสูงสุดซึ่งเป็นองค์คณะในคดีดังกล่าวท่านหนึ่งคือ นาย Ono Motoo (小野幹雄) ได้แสดงความเห็นคัดค้านต่อคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดในคดีดังกล่าว^{๕๑} โดยให้เหตุผลว่า กำหนดระยะเวลาในการรอกการลงโทษตามคำวินิจฉัยของศาลในคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่นั้นมิได้เริ่มนับตั้งแต่วันที่คำวินิจฉัยในคดีเดิมถึงที่สุด แต่กำหนดระยะเวลาในการรอกการลงโทษนั้นจะต้องนับตั้งแต่วันที่คำวินิจฉัยของศาลในคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่นั้นถึงที่สุด แต่ก็มีนักวิชาการได้ให้ความเห็นสนับสนุนแนวคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดข้างต้น^{๕๒}

๕๐. 小本曾綾・前掲（註50）149-150頁。เพ็ญอ้าง, หน้า ๑๔๙ - ๑๕๐.

๕๑. 小本曾綾・前掲（註50）150-151頁。เพ็ญอ้าง, หน้า ๑๕๐ - ๑๕๑.

๕๒. 小本曾綾・前掲（註50）161頁。เพ็ญอ้าง, หน้า ๑๖๑.

โดยให้เหตุผลว่า การที่ X ถูกควบคุมตัวมาเป็นเวลานานถึง ๑๕ ปี ต่อมา มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่และในคำวินิจฉัยในคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่นั้นกำหนดให้รอการลงโทษ X ไว้เป็นระยะเวลา ๓ ปี การจะให้พ้นระยะเวลาในการรอการลงโทษตั้งแต่วันที่ที่มีคำวินิจฉัยในคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่นั้นย่อมเป็นการแปลผลประหลาดดังนี้ ความเห็นของผู้พิพากษาศาลสูงสุดส่วนใหญ่ซึ่งเป็นองค์คณะในคดีนี้จึงเป็นความเห็นที่ถูกต้องแล้ว

(๔) ในกรณีที่มีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนคำสั่งให้เพิกถอนการรอการลงโทษ

ในคดีหนึ่งผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดถูกศาลวินิจฉัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามคำฟ้องจริง แต่ในคำวินิจฉัยของศาลได้มีการสั่งให้รอการลงโทษเอาไว้ หลังจากนั้นสมมุติว่าศาลได้มีการสั่งเพิกถอนการรอการลงโทษ ผู้กระทำความผิดรายนี้จึงถูกนำตัวไปควบคุมตัวในเรือนจำ และต่อมา มีการเพิกถอนคำสั่งเพิกถอนการรอการลงโทษ ผู้กระทำความผิดดังกล่าว จากข้อเท็จจริงดังกล่าวมีประเด็นปัญหาต้องพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดรายนี้สามารถยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาสำหรับช่วงเวลาที่ถูกควบคุมตัวในเรือนจำดังกล่าวได้หรือไม่

ในเรื่องดังกล่าวนี้มีคำวินิจฉัยของศาลสูงสุด วันที่ ๒๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๒^{๕๓} ซึ่งมีข้อเท็จจริงดังนี้ คือ ในวันที่ ๒๖ มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๙ ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด X ถูกศาลวินิจฉัยว่ามีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษการใช้ระเบิดเพลิง (火炎瓶の使用等の処罰に関する法律) ให้ลงโทษจำคุกและทำงานหนัก ๑ ปี ๗ เดือน แต่ให้รอการลงโทษไว้เป็นระยะเวลา ๓ ปี หลังจากนั้นพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการรอการลงโทษ ศาลชั้นต้นแห่งกรุงโตเกียวได้มีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนการรอการลงโทษ X ตามคำร้องขอของพนักงานอัยการ ดังนั้น นับตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๘๑ X จึงถูกนำตัวไปควบคุมตัวในเรือนจำ X ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยเพื่อให้ศาลสูงมีคำวินิจฉัยเพิกถอนคำสั่งให้เพิกถอนการรอการลงโทษ X ในระหว่างที่ X ถูกควบคุมตัว

^{๕๓} 安富潔「刑の執行猶予言渡取消決定が特別抗告審により取り消される以前すでに刑の執行を受けた場合と刑事補償『警察研究』56巻9号, 1985年, 64頁。; 最高裁昭和57年12月22日決定。’, Kiyoshi YASUTOMI, “วิเคราะห์คดีศาลสูงสุด วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๔,”วารสาร Keisatsu kenkyu เล่ม ๕๖ ตอน ๙, หน้า ๖๔ (๑๙๘๕) และคำวินิจฉัยศาลสูงสุด วันที่ ๒๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๒.

ในเรื่องจำ ศาลสูงแห่งกรุงโตเกียวมีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของ X X จึงยื่นอุทธรณ์ คำวินิจฉัยดังกล่าวต่อศาลสูงสุด ต่อมาศาลสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยว่าการที่ศาลชั้นต้นแห่ง กรุงโตเกียวมีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนการรอกการลงโทษ X นั้นเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนคำสั่งให้เพิกถอนการรอกการลงโทษของศาลชั้นต้นแห่ง กรุงโตเกียว ต่อมา X ได้รับการปล่อยตัวจากการควบคุมในเรื่องจำในวันที่ ๒ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๘๑ X จึงยื่นคำร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญาในช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๘๑ จนถึงวันที่ ๒ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๘๑

จากข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวข้างต้นมีประเด็นปัญหาจะต้องพิจารณาดังนี้^{๕๔} คือ ตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาตรา ๑ ในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดได้รับคำวินิจฉัยของศาลว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด กฎหมายได้รับรองสิทธิให้กับผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิดดังกล่าวในการได้รับค่าทดแทนในคดีอาญา จากรัฐแต่ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนคำสั่งเพิกถอนการรอกการลงโทษนั้น มิใช่กรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิด ศาลสูงสุดด้วยการแปลความ บทบัญญัติโดยเคร่งครัดจึงวินิจฉัยว่าบทบัญญัติตามกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา จะนำมาใช้บังคับเฉพาะกรณีที่ผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิดได้รับคำวินิจฉัย ของศาลว่ามีได้เป็นผู้กระทำความผิดเท่านั้น จึงไม่นำกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา มาใช้บังคับกับกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนคำสั่งเพิกถอนการรอกการลงโทษ ในคดีนี้^{๕๕} ดังนั้น X จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญาตามที่ร้องขอมา

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้ความเห็นสนับสนุนแนวคำวินิจฉัยของ ศาลสูงสุดข้างต้น โดยให้เหตุผลว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญานั้น ต้องการที่จะช่วยเหลือและบรรเทาความเสียหายที่บุคคลใดๆ ซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ได้รับ เนื่องมาจากการดำเนินคดีอาญากับตน ดังนั้น การที่บุคคลซึ่งศาลวินิจฉัยว่าเป็น ผู้กระทำความผิด (แต่ให้รอกการลงโทษไว้) ไม่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนในคดีอาญา จึงเป็นการถูกต้องแล้ว^{๕๖}

๕๔. 安富潔・前掲（註55）66頁。 , เฟ็งฮ้าง, หน้า ๖๖.

๕๕. 安富潔・前掲（註55）65-66頁。 , เฟ็งฮ้าง, หน้า ๖๕ - ๖๖.

๕๖. 安富潔・前掲（註55）68頁。 , เฟ็งฮ้าง, หน้า ๖๘.